

Risale-i Nurda ilm-i kelam: Nübüvvet ve Vahiy

NÜBÜVVET BAHSİ

Nübüvvet

Şu kâinat bir daire olarak düşünülürse onun en merkezindeki nokta, en kıymetli merkez nakşı hayattır. Varlık âleminin merkezinde hayat vardır. Merkeze hayat yerleştirilmiştir. Bütün varlıklar hayata bakar ve hayata hizmet eder. Hayata lazım olan şeyleri yetiştiriyorlar.

Hayat sahibi varlıklar da bir daire olarak düşünülürse onların merkezinde de insan vardır. Hayat sahiplerinden beklenen netice insanda toplanmıştır. Cenab-ı Hak, bütün zîhayatları insanın etrafında toplayıp ona hizmetkâr ediyor.1

Vazifeler içerisinde ise en kıymetlisi hayata hizmettir. Hayatın hizmetleri içerisinde ise en kıymetlisi fani hayatın baki hayata inkılabı için çalışmaktır. Şu fani hayatın bütün kıymeti, baki hayata çekirdek ve menşe olmasıdır.2

Maddi hayata hizmeti kendisine alan olarak seçen tıp mesleği, hayata hizmetin kıymetinden dolayı farz-ı kifaye olarak kabul edilmiştir. Doğumundan ölümüne kadar olan hayat merhalesinde insanın sağlıklı ve huzurlu yaşamasına gayret göstermektedir. Bu hizmet bile çok kıymetli olduğu için farz-ı kifaye olarak ifade edilmiştir.

İnsan için asıl olan ise fani hayattan baki hayata geçişi, hayatı veren Allah'ın rızasına uygun olarak gerçekleştirmektir. Asıl hedef budur. İnsanın bu dünyaya gönderilmesinin ana hedefi de budur. Ahiret saadetini kazanmaktır. Fani hayattan baki hayata intikaldeki istikameti sağlamaktır. Bu istikameti sağlamak için önemli hizmet, emr-i bil-maruf nehy-i anilmünker olan iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak vazifesi farz-ı ayn olarak kabul edilmiştir.

Hayat, Allah'ın varlığına ve birliğine şahadet etmektedir. Allah'ın varlığı ise "irsâl-i rusûl" yani peygamber gönderme ve "inzâl-i kütüb" yani kitapları indirme rükünlerine bakmaktadır.3 Çünkü "ziyasız güneşin vücudu mümkün olmadığı gibi, ulûhiyet de tezahürsüz olamaz. Tezahürü ise, irsal-i rusûl ile olur."4

Şu güzel âlemin bir maliki, bir sahibinin olmaması muhaldir ve aklen dahi mümkün değildir. Madem bir maliki ve sahibi var, onun kendisini tarif edip bildirmesi gerekli, bildirmemesi de muhaldir. Şu âlemde, o malikin kemâlâtına delalet eden

güzellikleri gören her insan, bunları yapanı, bu güzelliklerin sahibini arayacaktır. Yeryüzünü kendisine beşik yapanı, önüne bu kadar nimet ve güzellikleri sereni soracaktır. Sadece yerdekileri değil, başını kaldırıp gökyüzünü de incelemekte, araştırmaktadır. O muhteşem burçların sahibini ve malikini arayıp soracaktır. Bu ihtişamın içinde dolaşırken elinde ise, küçük bir cüz-i ihtiyariden başka tutacak dalı yoktur. Küçüklüğü ve aczi ile beraber şu âlemde en büyük salahiyyet sahibi, tasarruf sahibi yine de odur. “Binaenaleyh, Mâlik-i Hakîkinin rusûl (peygamberler) vasıtasıyla böyle yüksek, fakat gafil abdlere (kullarına) kendisini bildirip tarif etmesi zarurîdir ki, o Mâlikin evâmirine ve marziyatına vakıf olsunlar.”5

İnsanı, hayvanlardan daha aşağı düşüren şey ondaki zaaf ve âcizlik, fakirlik ve ihtiyacıdır. Hüzün ve elemi, korku ve gamı nakleden akıl, nübüvvet nuru ile nurlanmazsa hayvanlardan daha bedbaht hale gelir. Nübüvvet nuru ile nurlanmış bir akıl ondaki acz ve fakrı kâinat Sultanına dayandırmakla büyük bir güç ve zenginliğe dönüştürür. Dua ve niyaz ile nâzenin bir sultan ve yeryüzünün halifesi haline gelir. Demek o tarif edici, konuşan burhan olmazsa, kâinat da, insan da, hatta her şey hiçe iner. Elbette böyle harika bir kâinatda böyle muhteşem bir tarif edici zat elzemdir. Yoksa kâinat da eflak da olmamalıdır.6

Rabbimizi bize tarif edip anlatan üç büyük, külli muarrif (tarif edici) var.

Birincisi, şu kâinat kitabıdır. O kitabın ayetlerini anlatan yüzlerce ilim dalı vardır. Fiziğinden kimyasına, biyolojisinden coğrafyasına kadar bütün ilim dalları onun kâinat kitabını okumaktadır. O ilimlere ait kanunlar Allah'ın koyduğu ve adına “sünnetullah” denilen ilahî kanunlardır ve bu ilim dalları o kanunları okumaktadır.

İkincisi de, şu kâinat kitabının en büyük âyeti olan Hâtemü'l-Enbiyâ (son peygamber) aleyhissalâtu vesselâmdir.

Üçüncüsü de Kur'an-ı Hakîmdir.7

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtu vesselam peygamberliği, kendisine indirilen Kur'an-ı Kerim hayatın ruhu ve akli hükmündedir. Bu hayat ne kadar gerçekse onlarda ondan daha fazla gerçektir.8

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtu vesselam maddi ve manevi hayatı, hayattan ve ruh-u kâinattan süzölmüş özün de özüdür. Onun risaleti, kâinatın his, şuur ve aklıdan süzölmüş en saf hülasadır. Onun maddi ve manevi hayatı, meydana çıkardığı eserlerinin şehadeti ile kâinat hayatının varlık sebebidir. Kâinatın şuur ve nurudur. Kur'an-ı Kerim ise, kâinatın hayatının ruhu, şuur ve aklısıdır. “Eğer kâinattan Risalet-i Muhammediyenin aleyhissalâtu vesselam nuru çıksa, gitse, kâinat vefat edecek. Eğer Kur'ân gitse, kâinat divâne olacak ve küre-i arz kafasını, aklını kaybedecek, belki şuursuz kalmış olan başını bir seyyareye çarpacak, bir kıyameti koparacak.”9

Nübüvvetin Vehbi oluşu

Nübüvvet vehbidir. Yani çalışmakla elde edilen bir makam değildir. Doğrudan Cenab-ı Hak'ın ihsan ve ikramı olarak verilir. Ancak bu ikramı ve ihsanı da buna layık olanlara yapmaktadır. Nübüvvet çok ağır bir yük olduğu için onu taşıyacak olanın da onu taşıyacak durumda olması gerekmektedir. İlm-i Ezelisi ile Cenab-ı Hak bunu biliyor ve öyle takdir buyuruyor. Yani bu yükün altına giren de bu yükü kaldıracak bir kuvve-i kudsiyeye sahip olması gerekmektedir.

Varlıkların Vacibü'l-Vücud karşı itiraz hakları yoktur. Yani bana niçin bu nimet verilmedi diye itiraz edemezler. Ancak şükür ve hamd ederek verilen vücut mertebelerinin hakkını eda edebilirler. Verilen nimetler vukuattır, şükür ister. Fakat verilmeyen mertebeler ise imkânâttır. İmkânât yokluktur, hem de sonsuzdur. “Belki, hayat ve vücut ile beraber, kıymetli bir ruh cevheri ona verildiği için, onun üstündeki hakkı, şükrandır.”10

Evet, Cenab-ı Hak, her varlık için bir nokta-i kemal tayin etmiştir ve o kemal noktasına yetişmek ve ulaşmak için o şeye bir meyil vermiştir. Her varlık, sanki mânevî bir emir almış gibi, o nokta-i kemale doğru hareket etmektedir. Hareketi esnasında onlara yardım eden, yol gösteren ve mânilerini def eden, şüphesiz, Cenab-ı Hak'ın terbiyesidir.

Kâinata dikkatle bakıldığı zaman, insanların taife ve kabileleri gibi, kâinatın zerrelere de, tek tek ve toplu olarak, yaratıcılarının kanununa imtisal ederek, kendileri için tayin edilmiş olan vazifelerine koşmakta oldukları hissedilir. Sadece

bedbaht insanlar bunların dışındadır.11

Peygamberlerin manevi mekânları, ümmetleri getirdikleri dinin hükümleri ile amel etmeye devam ettikleri müddetçe yükselmeye devam etmektedir. Özellikle, onların tebliğlerine uygun şekilde amel etmeye devam ettikçe, onların işledikleri sevabın bir misli, amel defterlerine yazılmaya devam etmektedir. Peygamberlerin makamlarındaki farklılığın bir sebebi de budur. Bu noktada en büyük zirve Peygamber Efendimize aleyhissalâtu vesselam aittir. Çünkü yeryüzünde getirdiği dinin aslına sadık şekilde yaşayan ümmet onun ümmetidir. Her gün onun getirdiği dini yaşayan, ona dua eden, salevat getiren milyonları aşan ümmetinin işlediği sevabın bir misli onun amel defterine yazılmaya devam etmektedir.

“Nihayetsiz rahmet-i İlâhiyeye, nihayetsiz bir surette, nihayetsiz bir istidatla mazhar olduğu gibi, her gün hadsiz ümmetinin hadsiz duasına mazhar oluyor.”12 Onun şahs-ı manevisi, kutsi mahiyeti o derece yüksektir ki siyer ve tarih kitaplarının bahsettiği kronolojik bilgiler, o yüce kâmeti ifade etmekten acizdir. Çünkü O’nun manevi şahsiyeti, her gün yükselişe devam etmektedir. “Sebepler olan yapan gibidir.” Kaidesine, her gün, bütün ümmetinin yapmış olduğu ibadetler kadar bir büyük ibadet onun kemâlât sayfasına ilave olmaktadır.13

“Hem İsm-i Âzama mazhar olan Resul-ü Ekrem aleyhissalâtu vesselâmın bir âyette mazhar olduğu feyz-i İlâhî, belki bir peygamberin umum feyzi kadar olabilir. Veraset-i Ahmediye ile İsm-i Âzam zılline mazhar bir mü’min, kendi kabiliyeti itibarıyla, kemiyetçe bir nebînin feyzi kadar sevap alıyor denilse, hilâf-ı hakikat olamaz.”14

Burada Bediuzzaman Hazretleri “Ümmetimin âlimleri Benî İsrail’in peygamberleri gibidir” şeklinde gelen ve manasının doğru olduğu kabul edilen15 merfu bir hadise de telmihte bulunmaktadır. Buradaki mukayese ahirete ait bir mukayese değildir. Çünkü orada bir peygambere verilecek sevabın miktar ve mahiyetini bilmiyoruz. Buradaki mukayese, dünyevi şartlar içinde, sadece içinde yaşadıkları topluma gönderilmiş olmaları ve onlara rehber ve mürşit olmaları bakımından bir mukayesedir. Bu ümmetin içinde yüzyıllara hükmeden ve içinde yaşadıkları toplumlara rehberlik yapan büyük âlimler yetişmiştir.

“Nebiyi-yi Zîşânın aleyhissalâtu vesselam makam-ı mahmûdu İlâhî bir mâide ve Rabbânî bir sofraya hükmündedir. Evet, tevzi edilen lütuflar, feyizler, nimetler o sofradan akıyor. Resul-i Zîşâna aleyhissalâtu vesselam okunan salâvat-ı şerife, o sofraya edilen dâvete icâbettir.”16

İslâmiyet ve iman, büyük bir sofradır. İçinde çok rızıkların toplandığı bir manevi mide gibidir. Oraya konulacak rızıklar, mümkün varlıkların dairesini aşır Esmâ-i Hüsna dairesine kadar genişlemiştir. O sofraya dizilen manevi rızıklarla, rızık verici manasında olan ‘Rahman’ ve her şeyi hikmetle yapan manasında ‘Hakîm’ isimlerini büyük bir manevi zevk olarak hisseder. “Hamd ve şükür, sonsuz merhamet sahibi, her şeyi sonsuz bir hikmet ve gaye ile yaratan Allah’a muhsustur” der. Bu manevi büyük mide ile Allah’ın sayısız nimetlerinden istifade eder.17

Resul ve nebi farkı

Nebi, kendisine, Allah tarafından, peygamber olduğu haber verilen zat olarak ifade edilmektedir. Bunlar yeni bir şeriatla gelmez, kendinden önceki peygamberin şeriatını tebliğ ve tatbik ederler. Kendinden önceki peygamberin şeriatını neshetmezler. Onun tebliğ ve tatbikçisi olarak devam ederler.

Resul kelimesi ise, Allah tarafından ilâhî hükümleri tebliğ etmek için gönderilen zat (mürsel) manasındadır. Resuller, yeni bir şeriat sahibidirler. Bunlar ya doğrudan yeni bir şeriatla gelirler veya evvelki şeriatın bazı hükümlerini değiştirirler.

Bu açıklamalardan şu netice çıkmaktadır. Her resul aynı zamanda nebidir. Resul kelimesi mana itibarıyla daha geniştir. Ancak her nebi resul değildir.

Nübüvvetin dili

“Biz her peygamberi, ancak kendi kavminin diliyle gönderdik ki, onlara (Allah’ın emirlerini)

iyice açıklasın.”18 Bu ayet-i kerimeden anlaşılacağı üzere, peygamberler hangi kavme peygamber olarak gönderilmiş ise

o kavmin dili ile onlara hitap etmiştir. O kavmin dili ile ibadet ve dua etmişlerdir. Çünkü Peygamber Efendimizden aleyhissalâtü vesselam önceki peygamberler sadece kendisinin içinde yaşadığı topluma gönderilmiş peygamberlerdir. Dinleri ve davetleri cihanşümul değildir. Her kavim farklı bir dil ile dua ve ibadet etmekte idi.

Dillerin muhtelif olması Allah'ın varlık delillerinden birisi olarak Kur'an'da ifade edilmektedir.¹⁹ Ayrıca, her kavme ayrı bir peygamberin gönderilmesi, onların dili ile onlara hitap etmesi, Allah'a yalvarırken, ona dua ederken bunu her kavim kendi dili ile yapabileceklerini göstermiş olmaktadır.

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam kendisi Arap. Ona gönderilen kitabın dili de Arapça. Ancak o sadece Araplara değil, bütün insanlığa peygamber olarak gönderilmiştir. Kur'an okunarak yapılması gereken ibadetler, hangi milletin ferdi yaparsa yapsın, Kur'an'ın aslını okuyarak yapabilecektir. Kur'an okunmak sureti ile yapılan namaz gibi ibadetler ancak Kur'an'ın kendisi ile yapılabilmektedir. Kur'an'ın dışında başka Arapça kelimeler ile yapılması da mümkün değildir. Sadece Kur'an ayetleri ile namaz kılınabilmektedir. Namazın dışındaki dua, zikir, tebliğ gibi ibadetler ise herhangi bir dil ile yapılabilir.

Ezan ve kamet gibi bazı şair ise sadece Arapça ile yapılabilmektedir. Onun dışındaki dillerle ezan okunması, kamet getirilmesi mümkün değildir. Ezanın bir vazifesi namaza davettir, bir vazifesi de tevhit inancını kubbe-i âsumanda tebliğdir. Allah'ın birliğini bütün kâinata ildir. Bunu da bütün milletler için Arapça aslı yapabilir. Dünyanın neresinde olursa olsun Arapça ezanı duyan adam, namaza davet edildiğini, tevhidin ilan edildiğini bilir ve anlar. Başka kelimelerle bunu bütün insanlık için yapmak mümkün değildir. İnsanlık adına veya o şehir ahalisi adına, kâinatın ve insanlığın en büyük neticesi olan tevhit inancını ilan etmek, insanların bu davete ibadetle icabet etmelerine vasıta olan ezanın yerini başka ne tutabilir²⁰

Kur'an'ın ve Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam tesbihlerindeki sözler kuru bir elbise değil, canlı birer cilt gibidir. Zamanın geçmesi ile vücudun derisi gibi olmuşlardır. Elbise olsa değiştirilebilir, fakat deri yüzülmez. Derinin yüzülmesi vücuda büyük zarardır. Namazdaki ve ezandaki sözler o manalara alem olmuşlar. Değiştirilmeleri mümkün değildir.²¹

Peygamberlere ihtiyaç var mıdır?

İnsan tek başına yaşayan bir varlık değildir. Her ihtiyacını kendisi göremez. Eğer böyle bir varlık olsaydı, belki aralarında çok fazla mesele olmayabilirdi. Ancak insan fitraten medenidir. Toplu yaşamaya mecburdur. Aralarındaki işlerde yardımlaşmaya, paylaşmaya muhtaçtır.

Bediuzzaman, insanın üç cihetle hayvandan farklı olduğunu beyan etmektedir. Bunlar, mizacındaki itidal, fitratındaki letafet ve ziynete olan meyildir. Bunlar insaniyete layık bir yaşayışa olan fitri meyillerdir.²²

İnsan, hayvan gibi yaşayamaz ve yaşamamalıdır. İnsanlık şerefine layık bir kemal ile yaşamalıdır. Çünkü insan, hayvanlardan mümtaz ve müstesna bir şekilde yaratılmıştır. Çok çeşitli meyilleri ve arzuları vardır. En seçkin şeyleri istediği gibi en güzel şeylere de meyleder. Ziynetli şeyleri arzu eder. İnsanlığa layık bir maişet ve şerefle yaşamak ister.

Yiyeceği, giyeceği ve meskeni için çok sanatlara muhtaçtır. Bunları da tek başına yerine getiremez. Ebnâ-yı cinsinin imtizacına, iştirakine, yardımına ve çalışmalarının semerelerini paylaşmaya muhtaçtır. Bu sayede ihtiyaçlarını karşılayabilin.

İnsan duygularına yaratılıştan bir sınırlama konmamıştır. Bunlar, cüz-ü ihtiyarisi ile terakki etmesi için sınırlandırılmamıştır. Ancak bu durumun bir de menfi tarafı vardır. Zulümler, tecavüzler ve haddi aşmalar da buradan doğmaktadır. Bu noktada adaletle ihtiyaç duymaktadır.

Adalet için de külli bir akla ihtiyaç vardır. O da kanun şeklinde olur. Öyle bir kanun da ancak din ve şeriattir. Küllî akıl odur.

Sonra, o dini emirlerin ve yasakların tesirini, icrasını, tatbikini temin edecek bir mercie, bir sahip ve uygulayıcıya ihtiyaç

vardır. O merci ve o sahip de ancak peygamberdir. Onun için nev-i beşerde peygamberlik kutup, merkez ve mihverdir. Ahval-i âlem onun üzerine dönmektedir.

Peygamber olan zatın da halka hâkimiyetini devam ettirmesi için maddi ve manevi bir ulviyete, imtiyaza ihtiyacı vardır. Kendisine özel vazifeler tahsis edilmiştir. Özel bir donanımı da olacaktır. Yaratıcı ile olan münasebet ve alakasını gösterecek bir delile ihtiyacı vardır. Böyle bir delil de ancak mucizelerdir.²³

“Çünkü resul, ubudiyetiyle Halığın hüsnüne ayinedir; risaleti cihetiyle de halka izhar ve ilân eder.”²⁴

Vicdanları ancak din terbiye edebilir. İnsandaki ana duygular olan akıl, öfke ve şehvet duygularının “hikmet, şecaat ve iffet” sınırları içinde kalabilmesi için “vicdan ve tabiatlara müessir ve nâfiz olan mizan-ı adalet-i ilâhiyeyi tutacak bir nebîye muhtaçtır.”²⁵

Şu şehadet âleminde her şey tekâmül kanununa tabidir. İnsan da öyle. İnsanların bu medeniyet ve tekâmül yolculuğunda onlara rehberlik ve kılavuzluk edecek, numune-i imtisal olacak birine ihtiyaç vardır. O da peygamberdir.

Tarihin bize gösterdiği bir hakikat var, o da, en büyük bir insan, milleti için fedakârlık, kardeşlik duygusu, muhabbet ve hürriyet duygusu gibi umumi duygulardan bir veya birkaçını uyandırabilmiştir. Peygamber Efendimiz ise, cehalet asrında, şekavet ve zulüm karanlıkları altında gizli kalmış binlerce yüce duyguyu, Arap yarımadasında, bedevi ve yabani bir kavim içinde inkişaf ettirmiş, hakikat güneşinin ışığını onların üzerine salıvermiştir.

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam o vahşetler zamanında o vahşî bedevîlere yapmış olduğu cilâyı, şu medeniyet asrında, terakkinin sınır tanımadığı dönemde, bütün filozoflar toplansa yüzde kaçını yapabilir? Yüzde birini yapabilirler mi? Çünkü o Zâtın yaptığı o cilâ ilâhî, sabit, değişmez bir cilâdır. Büyük bir mucizesidir.²⁶ Bir sigara afetinden insanlığı kurtarabiliyorlar mı?

İnsan ruhunun bedeninde yaşayabilmesi için Allah tarafından üç temel duygu verilmiştir. Aynı zamanda bu duygulara yaratılıştan bir sınır da konmamıştır. Bunun için ifrat ve tefrite düşmesi her an mümkündür. Bunlar, akıl, öfke ve şehvet duygularıdır. Bu üç duygunun da ifrat, vasat ve tefrit mertebeleri vardır. Allah, insanlardan bu duyguların vasat mertebelerinde olmalarını istiyor. İfrat ve tefrit mertebelerinin zararlı, yani Allah'ın istediği istikamet sınırlarının dışında olduğunu ifade ediyor. İnsandan beklenen, orta yani vasat mertebeleri olan istikamet sınırları içinde yaşamalarıdır. “Bizi sırat-ı müstakime, doğru yola hidayet et.”²⁷ diye beş vakit namazda günde kırk defa okutması, bu istikamet sınırını hayatın merkezine yerleştirmek içindir. Peygamberler, insanları bu istikamete, yani sırat-ı müstakime yönlendirmek için gönderilmektedirler.

Sırat-ı müstakim, insanda bulunan şecaat, yiğitlik duygusunun zulümden ve korkaklıktan uzak olarak; iffet, şehvet duygusunun dinin haram saydığı alanlardan uzak, helal sınırları içinde; hikmetin, akıl duygusunun fayda ve maksada uygun olarak kullanılması olan orta mertebeleridir. Bunların karışımından adalet ortaya çıkar.²⁸

Şehvet duygusu, yani arzu ve istek, insana menfaatleri celp ve cezp için verilmiştir. Bunun ifratı, aşırısı fücurdur. Namusları ayakaltına alıp mahveder. Tefriti humuddur. Ne helale, ne de harama iştihası yoktur. Vasatı ise iffettir. Helale iştihası var, harama yoktur. İnsanın her türlü isteklerinde, yeme, içme, yatma gibi fûruat işlerde bile bu üç mertebe mevcuttur.

Öfke duygusu zararlı şeyleri defetmek için insana verilmiştir. Bunun da ifrat mertebesi “tehevvür”dür. Maddi manevi, hiçbir şeyden korkmamaktır. Tefrit mertebesi ise “cebanet”tir. Her şeyden korkmaktır. Vasatı, orta mertebesi ise “şecaat”tir ki, “hukuk-u diniye ve dünyeviyesi için canını feda eder, meşru olmayan şeylere karışmaz.” Bunun da fûruat işlere şümülû vardır.

Akıl duygusunun ifrat mertebesi “cerbeze”dir. Batılı hak, hakkı batıl gösterir. Tefrit mertebesi ise “gabavet”tir. Hiçbir şeyi düşünmez ve haberi olmaz. Vasat mertebesi ise “hikmet”tir. Hakkı hak bilip uymak, batılı batıl bilip ondan kaçınmaktır. Fûruat meselelerde bunun da şümülû vardır.²⁹

“Kime hikmet verilmişse işte ona pek çok hayır verilmiştir.”30

Bu üç duygunun yansımaları hayatın her alanında vardır. İnançlarda da vardır. Mesela, itikadî meselelerde Allah'ın isim ve sıfatlarını reddetmek ifrattır. Allah'ı herhangi bir varlığa benzetmek tefrittir. Her şeyin yaratıcısının Allah olduğunu kabul edip benimsemek vasattır.31

İtikadî mezheplerde Mutezile ifrat, Cebriye tefrit, Ehl-i Sünnet ise vasattır.32

Peygamberler Niçin İnsanlardan Seçilmiştir?

Peygamberler insanlar arasından seçilmişlerdir. En önemli vazifeleri de tebliğdir. Bu konuda asıl muhatapları insanlardır. Ancak bazı peygamberler cinlere de gönderilmişlerdir. Eğer meleklerden bir peygamber gönderilmiş olsaydı insanlara gerçekten rehber olamazdı. Ancak kendisinden olan birisi onlara tam manasıyla rehber ve önder olabilirdi. Onun için Allah kendi cinsinden onlara imam olacak birini seçmiş ve göndermiştir.

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam her hali ve tavrı onun sıdkına ve doğruluğuna şahitlik eder. Meleklerden daha üstündür fakat o bir beşerdir. Beşeriyetin sınırları içinde yaşar. Her hali doğruluğuna şahadet eder ancak her tavrı harikulâde olmak lâzım değildir. Cenâb-ı Hak onu bir beşer suretinde göndermiştir. İnsanların toplum hayatında, dünyevi ve uhrevi saadetlerini temin edecek amel ve hareketlerinde onlara rehber ve imam olması için onu bir beşer olarak gönderdi. İnsanların basit gördükleri şeyler içindeki kudret mucizeleri olan harika sanatları, onlarda tasarruf eden İlahî kudreti ancak böyle gösterebilirdi. Her yaptığı iş harikulâde olsaydı, onlara imam olamazdı, fiilleri ve halleri ile ders veremezdi.33

Peygamberler, mücerret güzelliğe harfiyen uyarlar. Mücerret güzellik, her türlü sınırlamadan uzak, maddi olmayan, manevi olan güzelliklerdir. Eşyanın Esma-i Hüsnâ'ya bakan veçhesidir. O yüzde kirlilik yok, noksanlık yoktur. Bunlara eksiksiz riayet ederler.

Kulların hukukunu muhafaza etmekte de büyük gayret gösterirler. Bütün peygamberler böyle yaşamış ve böyle uygulamışlardır. Ümmetlerine de böyle tebliğde bulunmuşlardır. Onlar, bu tebliğin karşılığında şahsi bir menfaat beklemezler ve bir ücret istemezler. Geçmiş peygamberlerdeki bu özellikler daha fazlası ile peygamber Efendimiz Muhammed'in aleyhissalâtü vesselam hayatında da vardır. Evlad-ı beşerin olgunluk ve ihtiyarlık döneminde onlara önderlik etmiş, Arap Yarımadasında ulûm-u âliyenin muallimliğini yapmıştır. Geçmiş peygamberler taşıdıkları özelliklerden dolayı nasıl peygamber iseler, o özellikleri daha mükemmel olarak taşıyan zât-ı Muhammed'de aleyhissalâtü vesselam peygamberdir.34

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in aleyhissalâtü vesselam Peygamberliği)

Nübüvvet konusu incelenirken genel olarak peygamberlik müessesesi incelenmektedir. Özeldede ise peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam nübüvveti incelenir. Çünkü ondan önceki bütün peygamberler insanlığı onun nübüvvetine hazırlamışlardır. Geçmiş bütün peygamberler, ümmetlerine onu anlatmışlar, ondan bahsetmişlerdir. O, nübüvvet halkasının hem çekirdeği, hem de meyvesidir. Şu âlemin de varlık sebebidir.

“Şüphesiz bu (Kur'an'ın indirileceği) öncekilerin kitaplarında da vardı.”35

“Bu, elbette önceki sahifelerde, İbrâhim ile Mûsâ'ya verilen sahifelerde de bildirilmiştir.”36

Bu ayetlerden de anlaşıldığı üzere geçmiş peygamberler, ümmetlerine peygamberimiz ve ona gönderilecek Kur'an'dan bahsetmişlerdir.

“Vaktiyle Allah, Ehl-i kitaptan 'Kitabı, insanlara mutlaka açıklayıp anlatacaksınız, Onu asla gizlemeyeceksiniz!' diye teminat almıştı.”37 ayetinde, mutlaka insanlara açıklanması istenen şeyin Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam peygamberliği olduğu tefsirlerde ifade edilmiştir.38

Miraç hadisesinin anlatıldığı hadislerin farklı rivayetlerinde anlatıldığı şekliyle Peygamber Efendimiz bütün

peygamberlere imamlık yaptığını açıklamıştır.³⁹

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam Mescid-i Haramdan Burak'a bindiğini, bu bineğin her adımını gözün gördüğü ufka attığını, bir anda Mescid-i Aksa'ya geldiklerini haber vermektedir. Cebrail'in (a.s.) Burak'ı, bütün peygamberlerin, hayvanlarını bağladıkları bir halkaya bağladığını söylemektedir. Mescitte diğer peygamberlerin ruhları temessül ettiğini, bütün peygamberlerin kendilerine selâm verdiklerini, Peygamber Efendimizin de onların selamına karşılık verdiğini, Cebrail'in (a.s.) kendisine, "Öne geç ve nebilere iki rekât namaz kıldır." dediğini haber vermektedir. Peygamberimizin de bütün peygamberlere iki rekât namaz kıldırıldığını açıklamaktadır.⁴⁰

Bu ayet ve hadislerin ışığında Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam bütün peygamberlere imam ve nübüvvet halkasının serzâkiri durumunda olduğunu ifade etmektedir. Bediuzzaman bu durumu şöyle izah etmektedir.

Yeryüzü onun için bir mescit, Mekke bir mihrap, Medine bir minberdir. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam o mescitteki bütün ehl-i imana imam, bütün insanlığın hatibidir. Geçmiş bütün peygamberlerin reisi, kendisinden sonra gelen ve gelecek olan bütün evliyanın seyyididir. Enbiya ve evliyadan meydana gelen zikir halkasının serzâkiridir. Geçmiş peygamberler onun canlı kökleridir. Kendisinden sonra gelen bütün evliyalar onun taze meyveleridir. Bütün peygamberler ve evliyalar onun her davasını tasdik edip onaylamışlardır.⁴¹

Önceki peygamberler, kendi kavimlerine ve kendi topluluklarına gönderilmiş iken Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam bütün insanlığa gönderilmiş bir peygamberdir. Dini ve daveti bütün insanlığadır. Bütün peygamberlere imamlık yapması da bunun bir nişanesidir.

"Evet, nasıl ki onun risaleti şu dâr-ı imtihanın açılmasına sebebiyet verdi. Öyle de, onun ubûdiyeti dahi öteki dârın (âhiretin) açılmasına sebeptir."⁴²

O zât, öyle büyük bir namazda dua ediyor ki, yeryüzü onun namazı ile namaz kılmakta, duasına iştirak edip dua etmektedir.

Öyle büyük bir cemaatte dua ediyor ki, ilk insandan kıyamete kadar bütün kâmil ve nurani insanlar ona uyup duasına âmin diyorlar.

Öyle umumi bir ihtiyaç için dua ediyor ki, yer ve gök ehli, bütün varlıklar onun duasına iştirak edip "Evet, yâ Rabbenâ, ver, biz dahi istiyoruz" diyerek onun duasına iştirak ediyorlar.

Hem öyle dua ediyor ki, bir fakire yakışacak şekilde, hazin bir şekilde, sevimli bir durumda, çok fazla arzulu bir şekilde yalvarıyor ve niyaz ediyor ki, bütün kâinat ağlayarak duasına iştirak ediyorlar. Öyle büyük bir maksat için dua ediyor ki, mahlûkatı aşağılık bir seviyeye düşmekten, kıymetsizlik ve faydasızlıktan kurtarıyor. Kıymete, bekaya, yüksek vazifeye çıkarıyor. Bütün kâinat arkasında onun duasına âmin diyor.

Hem, öyle bir Semî, Kerîm, Kadîr, Basîr, Rahîm ve Alîmden ihtiyacını istiyor ki, o Zât, varlıkların en gizli ihtiyacını bilir ve görür, onun en gizli duasını iştir ve merhamet eder. Hal diliyle bile isteyene vermesi onun kerem ve cömertliğine has ve uygundur.⁴³

Bir Müslüman, geçmiş bütün peygamberleri, Rabbini, güzellik ve mükemmellik namına ne varsa Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselam vasıtasıyla biliyor. Bundan dolayı, Onun terbiyesini bırakan ve zincirinden çıkan, başka hiçbir peygamberi tanıyamaz, Allah'ı da tanımaz hale gelir. Ruhunda kemâlât namına hiçbir şey kalmaz. Peygamberlerin sonuncusu, en büyüğü, dini ve daveti bütün insanlara baktığı için başka yerde bir kemâlât bulamaz. Mutlak bir sukuta mahkûm olur.⁴⁴

Onun getirdiği yol ve sünneti, karanlıklar içinde birer yıldız, birer lamba gibidir. Ortaya koyduğu her kural karanlıkları dağıtan bir güneş gibidir. Zerre kadar onun sünnetinden ayrılanlar şeytana arkadaş olmaktan kurtulamaz. Evham ve korkulara maruz kalır. Dağlar kadar ağır yükleri omuzuna yüklemiş olur.⁴⁵

Peygamber Efendimizin iki yönü vardır.

Biri beşeri yönüdür. Siyer ve tarih kitaplarında anlatılan genel olarak bu yönüdür. Çoğu kronolojik bilgilerdir. Bu yönü bile tek ve harikadır. Eşi benzeri yoktur.

Allah O'nun vücudunu özel olarak donatmıştır. Vücudu misk ü amberden daha güzel kokardı. Bir yoldan geçmiş olsa, kendisinden sonra o yoldan geçen onun kokusundan buradan Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam geçtiğini bilirdi. Birisi onunla tokalaşsa, attar dükkânından çıkmış gibi eli misk gibi kokardı. O, önündekini gördüğü gibi arkaya dönüp bakmadan arka tarafındakini de görürdü. O yürürken sanki yer önünde dürülürdü. Güldüğü zaman tebessümle gülürdü. Bir yöne döndüğü zaman bütün vücudu ile dönerdi.

Bir diğeri de şahs-ı manevisidir.

Onun şahs-ı manevisi, kutsi mahiyeti o derece yüksektir ki siyer ve tarih kitaplarının bahsettiği kronolojik bilgiler, o yüce kâmeti ifade etmekten acizdir. Çünkü O'nun manevi şahsiyeti, her gün yükselişe devam etmektedir. "Sebeplere yapan gibidir." Kaidesine, her gün, bütün ümmetinin yapmış olduğu ibadetler kadar bir büyük ibadet onun kemâlât sayfasına ilave olmaktadır.

Nihayetsiz olan Allah'ın rahmetine nihayetsiz surette, nihayetsiz bir kabiliyetle mazhar olurdu.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam şu kâinat ağacının neticesi, en mükemmel meyvesi, Cenab-ı Hakkın tercümanı ve sevgili habibidir. O mübarek Zâtın mahiyetini tam olarak anlayabilmek için sadece siyerindeki bilgiler yetmez. Beşeri hallerinin dışındaki özel durumuna bakmak gerekir. Meselâ, Hazret-i Cebrail ve Mikail iki en yakın muhafızı olan tarafına da bakılmalıdır. Beşeri mahiyetinin dışında başını kaldırıp risalet mertebesinde durmuş manevi şahsiyetine bakılmalıdır. Böyle olmazsa ya hürmetsizlik olur veya şüphe meydana gelir.⁴⁶

Şu âleme büyük bir kitap nazarıyla bakılırsa, Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam nuru, o kitabın kâtibinin kaleminin mürekkebi olur.

Şu âlem, bir ağaç olarak düşünülürse, Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam nuru o ağacın hem çekirdeği hem meyvesi olur. Eğer dünya canlı bir vücut olarak düşünülürse, onun nuru ruhu olur. Eğer büyük bir insan tasavvur edilirse, o nur onun aklı olur. Eğer dünya pek güzel, şaşıklı bir cennet bahçesi kabul edilirse, nur-u Muhammedî onun bülbülü olur. Eğer pek büyük bir saray farz edilirse, nur-u Muhammedî o saray sahibinin haşmet ve büyüklüğünü, sanat harikalarını içinde barındıran o yüksek sarayın teşrifatçısı ve tarif edicisi olur.⁴⁷

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam nübüvvet zincirinin son halkasıdır. Ondan sonra peygamber gelmeyecektir.⁴⁸ Peygamber Efendimizden aleyhissalâtü vesselam haber-i meşhur veya merfu⁴⁹ hadis olarak, "Ümmetimin âlimleri İsrâiloğullarının peygamberleri gibidir."⁵⁰ şeklinde bir rivayet var. Bu hadis-i şerifi Bediuzzaman şöyle açıklamaktadır: "Gavs-ı Âzam Şâh-ı Geylânî, İmam-ı Gazâlî, İmam-ı Rabbânî gibi hem şahsen, hem vazifeten büyük ve harika zâtlar, bu hadisi, kıymettar irşâdatlarıyla ve eserleriyle fiilen tasdik etmişler. O zamanlar bir cihette ferdiyet zamanı olduğundan, hikmet-i Rabbaniye onlar gibi feridleri ve kudsî dâhileri ümmetin imdadına göndermiş."⁵¹

Ayrıca, salevat duasında Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam âlini, çoğunluğu peygamber olan Hz. İbrahim'in (a.s) âline benzetmekteyiz.

Hz. İbrahim'in aleyhissalâm âline mukabil olarak Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselâm âline dua etmekteyiz. Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam âli içinde çok kutuplar, imamlar var. Ümmeti harika şekilde irşat edenler var. Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam risaletine, sadakatine, hakkaniyetine imanları ve şehadetleri ile imza basanlar var. Bu silsilede, Hz. Ali (r.a.), Hz. Hasan (r.a.), Hz. Hüseyin (r.a.), Ehl-i Beytin on iki imamı, Gavs-ı Âzam (k.s.), Ahmed-i Rufâî (k.s.), Ahmed-i Bedevî (k.s.), İbrahim-i Dessûkî (k.s.), Ebu'l-Hasan-ı Şâzelî gibi büyük kutuplar ve imamlar var.⁵²

Her yüz yılın başında ümmeti irşat etmek üzer Allah'ın bu ümmete ikram ve ihsan ettiği mücedditler var. "Allah her

yüzyılın başında bu ümmete dinlerinde tecdit yapacak (aslına uygun şekilde anlaşılıp yaşanmasını sağlayacak) birini gönderir.”53 Bu büyük insanlar, dinin aslına uygun olarak yorumlanıp anlaşılması, etkinliğinin ve yaşanmasının artırılması için gayret sarf ederler. Bu ümmetin âlimleri de bunu yapmışlar. Yaşadıkları zaman dilimi içinde gösterdikleri irşatları ile dinin doğru anlaşılıp yaşanmasını etkili bir şekilde yapmışlardır.

“Âlimler peygamberlerin vârisleridir”54 buyuran Peygamber Efendimiz (a.s.m) âlimlerin toplumu yönlendirme hususunda peygamberlere vekil ve halef olduklarını beyan etmiştir. Ulemaü’s-sû’ denilen ve dinini dünya için feda eden, ilmini kötüye kullanan, dinin özüne zarar verecek şekilde yorumlar getiren, bid’atlara taraftar olan kimseler bunların dışındadır.

Peygamberlerin sıfatları

Peygamberler, özel yaratılmış insanlardır. Arı beyi gibi doğuştan bey olarak doğarlar. Çalışarak elde edilecek bir şey değildir peygamberlik. Normal insanların tahammül edemeyeceği çok ağır bir yükün altına girmişlerdir. Onların omuzlarına konulan risalet yükü çok ağır bir yüküdür. Büyük bir nimet verilmiştir, ancak yükleri de çok ağırdır. Sahraları faidelendirmek için yağmur, kar ve fırtınaların şiddetine mâruz kalan yüksek dağlar gibi, peygamberler de ümmetlerini feyizlendirmek için risaletin ağır zahmetlerine mâruz kalmışlardır.55

Onlar bu ağır yükü taşıırken özel sıfatlarla donatılmışlardır. Normal insanların bu yüke tahammül etme imkânları yoktur. Bu kadar ağır yüke rağmen taşıdıkları yükün hakkını verme konusunda asla tavizleri yoktur.

İtikadî ve amelî meselelerde, usul ve ahkâm-ı esasiyede peygamberlerin hepsi daim ve sabittirler. Aralarında hiçbir ihtilaf yoktur. İhtilâf ve farklılıkları fûruat meselelerdedir. Bunun olması da normaldir. Mevsimlere göre giyim kuşamın değişmesi gibidir. Kalp ver ruhların gıdası olan dini hükümlerin fûruat kısmının da zamana, beşerin ihtiyaçlarına göre değişmesi tabiidir.56

Peygamberlerde bulunması vacip olan sıfatlar

Peygamberlerde bulunması vacip olan sıfatlar vardır. Bütün peygamberler bu sıfatların gereğini harfiyen yaşarlar. Bunların aksini asla yaşamazlar. İyi zamanında da, kötü zamanında da bunları tavizsiz yerine getirirler.

Bu sıfatlar şunlardır:

1. SIDK: Doğru olmak demektir.

Her peygamber doğru sözlü ve dürüst bir insandır. Onlar asla yalan söylemezler. Sıdkın zıddı olan yalan söylemek (kizb), peygamberler hakkında düşünülemez. Bütün peygamberler, peygamberlikten önce de sonra da yalan söylememişlerdir. Dillerinde ve kalplerinde asla yalan olmaz.

“Kalbi dürüst olmadıkça kulun îmânı doğru olmaz. Dili doğru olmadıkça da kalbi doğru olmaz.”57

Allah Resûlü, dâvetini ilk açıkladığı günlerde Safâ Tepesi’nde yüksek bir kayanın üzerinden Kureyşlilere şöyle seslendi:

“-Ey Kureyş cemâati! Ben size, şu dağın eteğinde veya şu vâdide düşman atlıları var; hemen size saldıracak, mallarınızı gasp edecek dersem, bana inanır mısınız?”

Onlar da hiç düşünmeden:

“-Evet inanırız! Çünkü şimdiye kadar seni hep doğru olarak bulduk. Senin yalan söylediğini hiç işitmedik!” dediler.58

Doğruluk ve yalancılık, bu iki özellik iman ve küfür kadar birbirine zittir. Asr-ı saadet, bu iki duygunun mücadelesine sahne olmuştur. Doğruluk, Muhammed aleyhissalâtü vesselâmî âlâ-yı illiyîne, en yüksek mertebeye çıkarmıştır. Doğruluğun anahtarı ile kâinatın hakikat hazineleri açılmış, cemiyet hayatında doğruluk en kıymetli, en çok rağbet edilen bir mal halini almıştır.59 Yalancılık da Ebu Cehil’i en aşağı derekeye düşürmüştür.

Doğruluk ve hakkı gözetmek o asrın hayatının mayası haline gelmiştir. Nübüvveti, sürekli hareket ederek etrafına ışık saçan, insanların bunu görmesini sağlayan bir aleniyete çıkarmıştır.⁶⁰

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam kırk yaşının başında yapmış olduğu bu büyük değişimi insanlara kabul ve tasdik ettiren, âlemi celp ve cezbettiren onun herkesçe malum olan doğruluğu ve güvenilirliği idi. “Demek o Zâtın aleyhissalâtü vesselam sıdk ve emaneti, dâvâ-yı nübüvvetine en büyük bir burhan olmuştur.”⁶¹

2. EMANET: Güvenilir olmak demektir. Peygamberlerin hepsi emin ve güvenilir kişilerdir. Emanete asla hainlik etmezler. Bu konuda Kur’an’da şöyle buyrulur: “Bir peygamber için emanete hıyanet yaraşmaz...”⁶² Bütün peygamberler son derece emin, güvenilir, dürüst ve mümtaz şahsiyetlerdir. Ehl-i iman olmayanlar bile onlara sonsuz bir güven duyarlar. En ziyade vahiylerin tebliğinde, Allah’ın emir ve yasaklarını insanlara değiştirmeden, artırıp eksiltmeden tebliğ etmeleri konusunda emanet sahibidirler.

“Size Rabbimin vahyettiklerini tebliğ ediyorum ve ben sizin için emîn bir nasihatçiyim.”⁶³

“Şüphesiz ben, size gönderilen emîn bir peygamberim.”⁶⁴

El-Emîn vasfı, Hz. Peygamber’in âdeta ikinci bir ismi olmuştur.

3. İSMET: Günah işlememek, günahattan korunmuş olmak demektir. Peygamberler hayatlarının hiçbir döneminde şirk ve küfür sayılan bir günahı işlemedikleri gibi özellikle peygamberlikten sonra kasten günah işlememişlerdir.

Peygamberler, gizli veya açık, Allah’a isyan sayılan her türlü iş ve davranıştan, günah işlemekten uzaktırlar. Peygamberliklerinden önce de sonra da şirk ve inkâr bataklığına düşmekten korunmuşlardır.

Fetih Suresinin başındaki, “Tâ ki, Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlasın.”⁶⁵ Denmektedir. Günah yoksa bu neyin bağışlanmasıdır?

Peygamberler günahsızdırlar. Burada Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam hakkındaki mağfiret, hakikî günahlardan bağışlanma değildir. Nübüvvet makamına layık manası, mağfiret müjdesidir. Surenin sonunda da sahabeler için mağfiret müjdesi verilmektedir.⁶⁶ Sahabeler arasında ileride çıkabilecek olaylarda onlar hakkında ileri geri konuşmaktan men etme var. Allah’ın affettiği kimseler hakkında ileri geri konuşulmaz. “Sahabelerin muharebesinde kıyl ü kâl etme. Çünkü hem kâtil ve hem maktul, ikisi de ehl-i Cennettirler.”⁶⁷

4. FETANET: Peygamberlerin, akıl, zekâ ve feraset bakımından en üst derecede olmalarıdır. Onlar, kuvvetli bir hâfıza, yüksek bir idrak, güçlü bir mantık ve ikna kabiliyetine sahiptirler. Fetanet, kuru bir akıl ve mantık değil, dehânın da ötesinde bir idrak seviyesidir. Kalbe bağlı aklın, feraset ve basiretin topyekûn bir ifadesidir.

Peygamberler, en kapalı ve zor problemleri bile kolayca çözerler. En girift konuları bile açıklarken basit ve özlü konuştukları için, her zekâ seviyesinden insanlar onları anlamakta zorluk çekmez.

5. TEBLİĞ: Peygamberler, ilâhî emirleri dosdoğru olarak, emredildikleri şekilde insanlara bildirirler. Onlar tebliğlerinde, asla kendilerinden bir ilâve veya eksiltme yapmazlar. Tebliğ, peygamberlerin en mühim görevi olduğu âyet-i kerimede şöyle ifade edilir:

“Ey peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer yapmazsan Allah’ın elçiliğini tebliğ etmemiş olursun.”⁶⁸

Bütün ömrünü İslâm’ı tebliğe hasreden Resul-i Ekrem Efendimiz, Veda Hutbesinde ashabına hitaben:

“Tebliğ vazifemi yaptım mı?” diye sormuş, onlardan olumlu cevap alınca da:

“Allah’ım şâhit ol!..” buyurarak, vazifesini yapmış olmanın gönül huzurunu ve hazzını yaşamıştır.

Tebliğ vazifesini yerine getirirken kimseden minnet almazlar. Hiç bir zorluğa karşı telaş ve tehevvue kapılmazlar.

Tereddüt göstermezler. Samimiyetle, gönül huzuru ile yaparlar. Önce kendileri yaşar, sonra halka ilan ederler. Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam hayatı bunun en büyük şahididir. Dost ve düşman herkes onun züht ve takvasını, istiğnasını, dünyanın fani güzelliklerine tenezzül etmediğini bilir ve tasdik eder.⁶⁹

Mucizenin tarifi

Mucize kelimesi, âciz bırakan, karşı konulması mümkün olmayan, benzeri yapılamayan, hârika manalarında kullanılmaktadır. Terim olarak ise, bir peygamberin peygamber olduğunu ispat için göstermiş olduğu harikulade işlere mucize denir.

“Mu’cize ise, Hâlık-ı Kâinat tarafından, onun dâvâsına bir tasdiktir, ‘sadakte’ hükmüne geçer.” Bir padişah, bir kimseyi bir vazifeye tayin ettiğinde, padişahın da hazır bulunduğu bir mecliste o kişi dese ki, padişah beni şu vazifeye tayin etti, padişah da evet tayin ettim dese onun doğru söylediğini tasdik etmiş olur.

Öyle de, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm dâvâ etmiş ki: ben şu kâinat Halikının elçisiyim. Delilim ise, devam eden âdetini benim duam ile değiştirecek. Parmaklarıma bakın, on musluklu çeşme gibi su akıtmaktadır. Aya bakınız, benim bir işaretimle ikiye bölünecek. Şu ağaç beni tasdik için yanıma gelecek, benim peygamber olduğuma şahadet edecek. Küçük bir parça yemek üç yüz kişiyi doyuruyor. Bu şekilde binin üstünde mucize gösteriyor.⁷⁰

Mucizenin çeşitleri

Her peygamber, zamanın ve şartların ilcaatına, içinde yaşadığı toplumun öne çıkan hadiselerine uygun şekilde mucizeler göstermiştir. Her mucize, gösterildiği andan sonraki zamanların gelişmelerinde insanlığa hedef göstermiş, gelişmelerin son sınırlarını çizmiştir. Her mucize insanlığa bir ufuk göstermiştir. Aynı zamanda peygamberlerin peygamberliklerini teyit etmiştir.

Peygamberimizden önceki peygamberler, içinde yaşadıkları kavme gönderilmiş oldukları için sadece onların şartlarına göre mucize göstermişlerdir. Bizim peygamberimizin aleyhissalâtü vesselam ise, dini ve daveti umumi olduğu için mucizeleri de çok çeşitli olmuştur. Ehl-i tahkik, Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam mucizelerinin sayısını bine kadar çıkarmışlardır.

Niçin Peygamber Efendimiz (a.s.m) bu kadar değişik konularda mucizelere mazhar kılınmıştır?

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam risaleti umumi olduğu için kâinatın ekser nevileri ile ilgili bir mucizeye mazhar kılınmıştır. Bediuzzaman, bunu güzel bir misalle izah ediyor.

Büyük bir padişah, en yakın bir memurunu bir memlekete, pek çok kavmin toplandığı bir şehre gönderir. Eline de pek çok hediyeler verir. O şehirdeki her taife, onu karşılamaya bir temsilci gönderir. Kendi taifesi adına, kendi lisanı ile ona hoş geldin der. Onu alkışlar.⁷¹

Aynen öyle de, Sultan-ı Ezel ve Ebedin en büyük yaveri olan Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm, dünyaya teşrif edip küre-i arzın bütün ahalisine peygamber olarak gönderilmiştir. Onun bu gelişini, taştan, sudan, ağaçtan, hayvandan, insandan tut, tâ aydan, güneşten yıldızlara kadar her taife kendine mahsus lisanlarla alkışlamışlardır. Elllerinde birer mu’cizesini taşımak sureti ile onun nübüvvetini tebrik edip hoş geldin demişlerdir.⁷²

İslam uleması mucizeleri üç grupta toplamışlardır.

Birincisi akli mucizeler, buna misal Kur’an-ı Kerimdir. Kıyamete kadar gelecek olan bütün akıllara hitap edecektir.

İkincisi, hissi mucizelerdir. Sirtında nübüvvet mührünün bulunması, ayın ikiye yarılması, parmaklarından su akması... gibi mucizeler.

Üçüncüsü de haberî mucizelerdir. Gelecek ile ilgili vermiş olduğu haberlerin zamanı gelince tahakkuk etmesi, mesela, Mekke’nin fethini, İstanbul’un fethini haber vermesi ve zamanı gelince bunların tahakkuk etmesi gibi.

Peygamber mucizeleri iki gaye ve hikmeti takip etmiştir.

Birincisi: Nübüvvetlerini halka tasdik ve kabul ettirmektir.

İkincisi: Terakkiyât-ı maddiye için lazım olan örnekleri nev-i beşere göstererek, o mucizelerin benzerlerini meydana getirmek için nev-i beşeri teşvik ve teşci etmektir. Sanki Kur'an-ı Kerim, enbiyanın kıssa ve hikâyeleriyle terakkiyâtın esaslarına, temellerine parmakla işaret ederek, "Ey beşer! Şu gördüğün mucizeler, birtakım örnek ve nûmunelerdir. Telahuk-u efkârınızla (fikri birikiminizle), çalışmalarınızla şu örneklerin emsalini yapacaksınız" diye ihtar etmiştir.⁷³

Bediüzzaman ise, Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam mucizelerini daha da detaylandırmıştır. Mektubat isimli eserinde bulunan on dokuzuncu mektup sadece Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam mucizelerinden bahsetmektedir. Bunları dört ana başlık altında incelemek mümkündür. Bu aynı zamanda mucizelerinin bir tasnifidir. Bu ana başlıkların her birini bir iki misal ile özetleyeceğiz.

İrhasat

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam peygamber olmadan önceki zamanlarda gösterdiği veya vuku bulan harika hallere irhas denir. Çoğulu ise irhasattır. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam doğmadan önce veya doğumu esnasında bazı harikulade olaylar meydana gelmiştir. Çocukluk ve gençlik döneminde de benzer olaylar ve harika işler görülmüştür. Bunların hepsi onun irhasları olarak kabul edilmiştir.

Doğumu esnasında ve peygamber olarak gönderilmesi zamanına kadar geçen zaman içinde meydana gelen harika halleri bu grupta toplanmıştır.

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam doğduğu gece; annesi, annesinin yanında bulunan Osman ibni Âs'ın annesi ve Abdurrahman ibni Avf'ın annesinin doğu ile batı arasını aydınlatan bir nur görmeleri.⁷⁴

O gece Kâbe'deki putların yüz üstü yere düşmesi.

O gece Kısırânın meşhur sarayının on dört şerefesinin yıkılması.

Sava'nın takdis edilen küçük denizinin o gece yere batması.

İstahrâbâd'da bin senedir daima yanan ve sönmeyen, Mecusîlerin mabut ittihaz ettikleri ateşin, o gece sönmesi...

Bunların hepsi birer işarettir. Bu gece dünyaya teşrif eden Zât aleyhissalâtü vesselam ateşperestliği kaldıracak, Fars saltanatını yıkacak, izn-i İllâhî ile olmayan şeylerin takdisini men edecektir.

Fil vakasının doğumundan kısa bir süre önce meydana gelmesi.

Güneşten rahatsız olmaması için üzerinde daima bir bulutun dolaşması.

Ömrü boyunca hiç açlık ve susuzluktan şikâyet etmemesi. ⁷⁵

Üzerine ve elbisesine hiçbir sineğin konmaması.⁷⁶ Bunların hepsi birer irhasıdır. Bu gelen zâtın aleyhissalâtü vesselam teşrif ve tekrimini ifade etmektedirler.

Resûlüllah (a.s.m) şöyle buyurmuştu: "Ben Mekke'de bir taş bilirim. Peygamber olarak gönderilmezden önce bana selâm veriyordu. Ben onu şimdi (de) pek âlâ biliyorum."⁷⁷

Bütün bu hadiseler gösteriyor ki, Peygamber efendimiz aleyhissalâtü vesselam peygamber olarak gönderilmeden önce onun peygamberliğini tasdik eden çok kimseler ve tasdik ettiren çok olaylar meydana gelmiştir. Manevi yönden dünyanın reisi olacak ve dünyanın manevi şeklini değiştirecektir. Dünyayı ahiretin tarlası yapacak, mahlûkatın kıymetini ilan edecek, insanlara ve cinlere ebedi saadetin yolunu gösterecek, onları idam-ı ebediden kurtaracaktır. Dünyanın

yaratılış hikmetini, çözülemeyen tılsımını ve muammasını çözecektir. Kâinatın yaratıcısının maksatlarını bilecek ve bildirecek, onu bütün kâinata tanıttırarak bir zât, daha gelmeden her taife mahlûkat onu sevecek, bekleyecek ve hüsn-ü istikbal edip alkışlayacaktır.⁷⁸

İrhasatın asıl maksadı, her taife mahlûkat onun yolunu gözlediğini, onun gelişini beklediğini ve gelmesini alkışladığını göstermesidir.

Kur'an mucizesi

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam en büyük mucizesi Kur'an'dır. Onun mucizeliği kıyamete kadar devam edecektir. O, sönmez ve söndürülmez bir güneştir. Dünya ve ahirette insanlığın rehberi ve mürşididir.

Kur'ân, İsm-i Âzamdan ve her ismin âzamlık mertebesinden gelmiş, âlemlerin Rabbi ve bütün mevcudatın ilâhî itibarıyla Allah'ın kelâmı ve fermanıdır. Göklerin ve yerin Hâlıkı haysiyetiyle bir hitaptır. Başlarında bazen şifreler bulunan bir muhaberedir. İsm-i Âzamin muhitinden nâzil olup Arş-ı Âzamin ihtiva ettiği bütün yerlerine bakan, hikmet saçan bir kitabı mukaddestir. Bu sırdandır ki, "Kelâmullah" unvanı kemâl-i liyakatle Kur'ân'a verilmiş.⁷⁹

Bediuzzaman, Kur'an'ın kırk vecihle mucize olduğunu beyan etmiştir. Kıyamete kadar gelecek olan asırlara ve o asırlarda yaşayacak olan insanların her tabakasına harikulâde beyan ve i'cazı vardır. Nümune olarak bir kısmına şöyle işaret etmektedir.

Kur'an, nazil olmaya başladığında bütün insanlara meydan okudu. İnsanlarda iki şiddetli his uyandırdı. Dostlarında taklit hissi, düşmanlarında ise tenkit ve muaraza hissi. Bu iki hissın sevkiyle binlerce kitap telif edildi. Bunların hiç biri onun fesahat ve belağatına yetişemedi. Yetişemediğinin en büyük delili, onun düşmanları, harflerle yapılan bu savaşı ve muarazayı kaybettiler. Onun için daha uzun, daha zor, canlarını ve mallarını da tehlikeye atmak sureti ile kılıçlarla savaşmak zorunda kaldılar. "Demek muâraza-i bilhuruf mümkün değildi, muhaldi. Onun için muharebe-i bissüyufa mecbur oldular."⁸⁰

Kur'an'ın nazmında hayranlık uyandıracak derecede bir cezalet ve metanet var. Harflerinden kelimelerine, cümlelerinden hey'et-i umumiyesine varıncaya kadar muhteşem bir uyum var. "Ant olsun, Rabbinin azâbından en küçük bir esinti onlara hafifçe dokunacak olsa "Eyvah bize," diyeceklerdi. "Biz gerçekten kendimize yazık etmişiz!"⁸¹ ayetine bakıldığında görülecektir ki, azabın büyüklüğünü ve dehşetini ifade etmek için harika bir söz dizilişi var. Ayette geçen "le in" şüphe ifade ettiği için azlığa; "messe", azıcık dokunmak anlamında azlığa; "nefha", hem sığası hem de manası azlığa; "min" harf-i cer olup birazcık anlamında azlığa; "azap", Nekal, ikab gibi kelimelere göre daha hafif olduğu için azlığa; "Rab" Kahhar, Cebbar gibi isimlere göre daha fazla merhamet ettiği için azlığa delalet etmektedirler. Cezanın bu kadar azı bile "eyvah bize, gerçekten biz zalimlerden olmuşuz" dedirtiyorsa, elbette büyüğünden Allah korusun demekten başka çare kalmaz.⁸²

İhlas suresinde altı cümle var. Üçü müspet, yani olumlu; üçü menfi, yani olumsuz. Tevhidin altı mertebesini ispat ettikleri gibi şirkin de altı çeşidini reddeder. Her cümlesi diğer cümlelere delil olduğu gibi aynı zamanda netice de olur. Bu şekilde otuzdan fazla ihlas suresi iç içe girmiş olur. Bu sayı, sure sayısının üçte birisine tekabül eder. Bu sureyi okuyan kimse, sure sayısı itibarıyla Kur'an'ın üçte biri kadar bir sureyi okumuş olur. Her cümlesinin diğerlerine delil olmasına bir misal: De ki: O Allah'tır. Çünkü O birdir. Çünkü O hiçbir şeye muhtaç değildir ve her şey Ona muhtaçtır. Çünkü O doğurmamıştır. Çünkü O doğurulmamıştır. Çünkü Ona denk olacak hiçbir şey yoktur.⁸³ Her cümlesinin diğerlerine netice olmasına bir misal: O Allah'tır. Öyle ise O birdir. Öyle ise O Sameddir. Öyle ise O doğurmamıştır. Öyle ise O doğurulmamıştır. Öyle ise Onun hiçbir dengi yoktur.⁸⁴

Kur'an, tepeden tırnağa böyle belağat nakışları ile dokunmuştur. Çünkü O, Sultan-ı Ezelinin Rububiyet-i âmme hesabına fermanıdır. Bütün âlemlerin Rabbi itibarıyla Allah'ın kelâmıdır. Onun için mucizedir ve kıyamete kadar mucizeliği devam edecektir. Bugüne kadar hiçbir beşer böyle bir belağat örneği ortaya koyamamıştır. Bundan sonra da koyamayacaktır.

Kur'an, insanların her tabakasına hitap eder. En ümmisinden en âlimine kadar herkes ondan hissesini alır.

“Meselâ, ehl-i belâğat ve fesâhat tabakasına karşı, harikulâde belâğattaki i’câzını gösterir.

“Ve ehl-i şiiir ve hitabet tabakasına karşı garip, güzel, yüksek üslûb-u bedîin i’câzını gösterir. O üslûp herkesin hoşuna gittiği halde, kimse taklit edemiyor. Mürur-u zaman o üslûbu ihtiyarlatmıyor; daima genç ve tazedir. Öyle muntazam bir nesir ve mensur bir nazımdır ki, hem âli, hem tatlıdır.

“Hem kâhinler ve gaibden haber verenler tabakasına karşı, harikulâde ihbârât-ı gaybiyedeki i’câzını gösterir.

“Ve ehl-i tarih ve hâdisât-ı âlem uleması tabakasına karşı, Kur’ân’daki ihbârât ve hâdisât-ı ümem-i sâlîfe ve ahval ve vâkiât-ı istikbaliye ve berzahîye ve uhreviyedeki i’câzını gösterir.

“Ve içtimaiyat-ı beşeriye uleması ve ehl-i siyaset tabakasına karşı, Kur’ân’ın desâtir-i kudsiyesindeki i’câzını gösterir. Evet, o Kur’ân’dan çıkan şeriat-ı kübrâ, o sırr-ı i’câzı gösterir.

“Hem maarif-i ilâhiye ve hakaik-i kevnîyede tevaggul eden tabakaya karşı, Kur’ân’daki hakaik-i kudsiye-i ilâhiyedeki i’câzı gösterir veya i’câzın vücudunu ihsas eder.

“Ve ehl-i tarikat ve velâyete karşı, Kur’ân bir deniz gibi daima temevvüde olan âyâtının esrarındaki i’câzını gösterir.

“Ve hâkezâ, kırk tabakadan her tabakaya karşı bir pencere açar, i’câzını gösterir. Hattâ yalnız kulağı bulunan ve bir derece mânâ fehmeden avam tabakasına karşı, Kur’ân’ın okunmasıyla, başka kitaplara benzemediğini, kulak sahibi tasdik eder. Ve o âmi der ki: “Ya bu Kur’ân bütün dinlediğimiz kitapların aşağısındadır—bu ise, hiçbir düşman dahi diyemez ve hem yüz derece muhaldir. Öyle ise, bütün işitilen kitapların fevkindedir. Öyle ise mu’cizedir.”85

Kendi zatı ile ilgili mucizeleri

Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın Kur’ân’dan sonra en büyük mu’cizesi kendi zâtıdır. Her bir haslette en yüksek mertebede bulunmaktadır. Bunun böyle olduğuna dost ve düşman ittifak etmişlerdir.

O ümmî zat aleyhissalâtü vesselâm parmağı ile gökyüzünde bir elif yazdı, ayı ikiye böldü. “Kıyamet yaklaştı, ay yarıldı.”86 ayeti bunu açıkça ilan ettiği halde, o zamanın inatçı kâfirleri bile bu mucizeyi inkâr edemediler, böyle bir şey vuku bulmadı diyemediler, sadece sihirdir diyerek geçiştirmeye çalıştılar. Demek onlar da bu hadisenin vuku bulunduğunu kabul etmek zorunda kaldılar.87

“Allah seni insanlardan koruyacaktır.”88 ayet-i kerimesi onun nasıl bir hıfz ve himayet altında olduğunu bütün kâinata ilan etmektedir. Devrindeki bütün devletlere, dinlere karşı tek başına meydan okudu. Yirmi üç senelik peygamberlik hayatında tek başına, korumasız kemel-i metanet ve emniyetle gezdi. Neredeyse bütün Mekke kendisine düşman, en yakınındaki amcası Ebu Leheb en büyük düşmanı. Öyle olmasına rağmen, korku, tereddüt, çekinme eseri hiçbir ânında görülmedi. Öldürmek için evinin etrafını sardıklarında, hicret esnasında mağarada, ölüm yüzde yüz mukadder gibi görüldüğü bir zamanda bile kalb huzuru içinde, hiçbir tereddüt eseri göstermeden devam etti.89

“Hattâ şecaat kahramanı Hazret-i Ali (r.a.), mükerreren diyordu: “Harbin dehşetlendiği vakit, biz Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın arkasına iltica edip tahassun ediyorduk.”90

Tebbet suresi nazil olunca, Ebu Leheb’in karısı Ümmü Cemil, eline büyükçe bir taş alıp Mescid-i Haram’a gelmiş, Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselâm Hz. Ebu Bekir (r.a.) ile oturmaktadır. O, Hz. Ebu Bekir’e (r.a.) arkadaşın nerde, diye soruyor. Peygamber Efendimizi aleyhissalâtü vesselâm göremiyor. Beni hicvettiğini işittim, görsem, bu taşı ağzına vuracağım diyor. Karşısında olduğu halde onu göremiyor. “Elbette, hıfz-ı ilâhîde olan bir Sultan-ı Levlak’ı, böyle bir Cehennem oduncusu, onun huzuruna girip göremez.”91

Arz ahalisine nasıl ayın ikiye yarılması mucizesini göstermiş ise, sema ehline de mirac mucizesini göstermiş, nübüvvetini onlara da bu yolla ilan etmiştir.92

Onun nübüvvet iksiri, insan duygularını bir çırpıda değiştirebiliyordu. Uhud’da veya Huneyn’de, Şeybe bin Osman’ı-

Hacebiyye, Hz. Hamza'nın (r.a.) öldürdüğü babasının ve amcasının intikamını almak için yalın kılıç olarak gizlice Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam arkasına kadar sokulur. Kılıcını kaldırır, tam o esnada kılıç elinden düşer. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam ona bakar, elini göğsüne koyar. Sanki Şeybe'nin halet-i ruhiyesi yeniden kurgulanmıştır. Sanki az önce onu öldürmek için gelmemiştir. Ondaki intikam duygusu bir anda muhabbet duygusuna döndü. Artık o dakikadan itibaren onun yanında Peygamber Efendimizden aleyhissalâtü vesselam daha sevimli ve sevmeye layık kimse yoktur. İmana gelir. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam gidip harp etmesini emreder. Geri dönüp içinden geldiği kimselere karşı harp eder. "Eğer o vakit pederim de rast gelseydi vuracaktım." der.93

Yeryüzü onun için bir meşit, Mekke bir mihrap, Medine bir minber, O, bütün ehl-i imana imam, bütün insanlara hatiptir. Bütün peygamberlerin reisi, bütün evliyanın efendisi, enbiya ve evliyadan meydana gelen zikir halkasının serzâkidir. Bütün peygamberler onun hayattar kökleri, bütün evliyalar onun taze meyveleri olan bir nurani ağaçtır. Mucizelerine istinat eden geçmiş bütün peygamberler, kerametlerine itimat eden bütün evliyalar onu tasdik edip imza ediyorlar.94

Cahiliyet sırasında, geniş Arap yarımadasında, âdetlerini yaşamakta inat derecesinde mutaassıp kavimleri yirmi üç sene gibi kısa bir zamanda, onların vahşi ahlak ve davranışlarını kaldırıp yerine güzel ahlakı yerleştirmeye muvaffak oldu. Cahil bir topluluktan medeni milletlere üstat olacak insanları yetiştirdi. Hiçbir baskı ve zorbalık yapmadan akılları, ruhları ve kalpleri terbiye edip kendisine bağladı. "Mahbub-u kulûb, muallim-i ukul, mürebbi-i nüfus, sultan-ı ervah oldu."95

Değişik konulardaki mucizeleri

Bu değişik konulardaki mucizelerinin sayıları çok fazladır. Her birisine ait birkaç misal ile iktifa edeceğiz.

Umur-u gaybiyeye dair mucizeleri

Peygamber Efendimiz (a.s.m) bir gün minber üstünde, sahabe-i kirama ferman etmiş, "Şu benim oğlum Hasan, seyyiddir. Allah onun vasıtasıyla Müslümanların iki büyük ordusunu barıştıracaktır."96 Kırk sene sonra Hz. Hasan'la (r.a.) Hz. Muaviye'nin (r.a.) orduları karşı karşıya gelince, Hz. Hasan (r.a.) hilafeti Hz. Muaviye'ye (r.a.) bırakmak sureti ile müslüman kanının dökülmesine engel olmuş, dedesinin gaybî mucizesini tasdik etmiştir.97

Hz. Ali'ye (r.a.), sakalını başının kanyla ıslatacak birisini haber vermiş.98 Hz. Ali (r.a.) onu tanımış.99 O, haricilerden olan Abdurrahman ibni Mülcem'dir.

Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm, Hz. Hüseyin'in Taff, yani Kerbelâ'da katledileceğini haber vermiş,100 Elli sene sonra ciğer yakan, tahammülü çok zor o elim hadise vuku bulmuştur.101

Resul-i Ekrem (a.s.m), ferman etmiş ki: "Benden sonra Ebu Bekir ve Ömer'in yolu üzere gidin."102 Bunlardan anlaşılıyor ki, Hz. Ebu Bekir (r.a.) ve Ömer (r.a.) kendisinden sonraya kalacaklar. Hem halife olacaklar, hem Allah'ın (c.c.) ve Peygamberin aleyhissalâtü vesselam rızasına uygun hareket edeceklerdir. Sıralamaya göre Hz. Ömer'in (r.a.) sonraya kalacağını haber vermiş, aynen haber verdiği gibi çıkmıştır.103

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam buyurmuş: "Hilâfet benden sonra otuz sene sürecek, ondan sonra da saltanat şekli alacaktır."104 Dört halifenin hilafet süreleri ile Hz. Hasan'ın altı aylık hilafet süresi otuz seneyi tamamlamıştır. Hem buyurmuş: "Bu iş nübüvvet ve rahmetle başladı, sonra rahmet ve hilâfet halini alacak, sonra ısırtıcı saltanat şekline girecek, sonra da ceberût ve fesâd-ı ümmet (azgınlık) meydan alacak."105 Tarih aynen böyle tahakkuk ettiğini göstermektedir.

Yiyeceklerin bereketlenmesine dair mucizeleri

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam Hz. Zeynep (r.anha) ile evliliğindeki düğün yemeğinde, Hz. Enes'in (r.a.) annesi bir iki avuç hurmayı yağ ile kavurur ve bir kaba koyup Hz. Enes'le (r.a.) Peygamber Efendimize (a.s.m) gönderir. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam Hz. Enes'e (r.a.) tesadüf ettiği herkesi çağırmasını ferman buyurur. Üç yüz kadar sahabe suffeyi doldurur. Peygamber Efendimiz (a.s.m) onar onar halka olmalarını emir buyurur. Sonra elini yemeğin üzerine koyar ve dua eder. Onları yemeye davet eder. Oradaki üç yüz insan karnını doyurur. Peygamber

Efendimiz aleyhissalâtü vesselam Enes'e (r.a.) kaldırmasını söyler. Enes demiş ki: "Bilmedim, taam kabını koyduğum vakit mi taam çoktu, yoksa kaldırdığım vakit mi çoktu, fark edemedim."106

Hz. Ömer (r.a.) ve Ebu Hüreyre (r.a.) gibi sahabenin önemli isimlerinin de içinde buldukları bir gazvede ordu aç kalır. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam ferman eder: heybelerinizde kalan rızıklarınızı toplayın. Herkes birer parça hurma getirir. En çok getiren dört avuç getirebilir. Bir kilimin üzerine koyarlar. Toplamı oturmuş bir keçi büyüklüğünde olur. "Sonra Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm bereketle dua edip ferman etti: "Herkes kabını getirsin." Koşuştular, geldiler. O ordu içinde hiçbir kap kalmadı, hepsini doldurdular. Hem fazla kaldı. Sahabeden bir râvi demiş: "O bereketin gidişatından anladım: Eğer ehl-i arz gelseydi, onlara dahi kâfi gelecekti."107

Peygamber Efendimizin kızı Fatimatü'z-Zehrâ (r. Anha), iki kişiye yetecek kadar bir yemek yapar ve Hz. Ali'yi (r.a.) gönderip Peygamber Efendimizi aleyhissalâtü vesselam beraber yemeleri için davet eder. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam teşrif ederler. O iki kişilik yemekten her bir ezvacına bir kâse gönderilmesini emreder. Sonra kendisine, Hz. Ali'ye ve Hz. Fatıma ve evlatlarına birer kâse ayrılır. "Hazret-i Fatıma der: "Tenceremizi kaldırdık; daha dolu olup taşıyordu. Meşiet-i İlâhiye ile hayli zaman o yemekten yedik."108

Su hususunda meydana gelen mucizeleri

Hazret-i Enes (r.a.) rivayet ediyor. Zevra denilen yerde, üç yüz kişi kadar, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm ile beraber olduklarını söylüyor. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam ikinci namazı için abdest almalarını emrediyor. Az bir sudan başka su bulunamıyor. O az suyu getiriyorlar, Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam mübarek ellerini içine batırıyor. Hz. Enes (r.a.) diyor, gördüm ki, parmaklarından çeşme gibi su akıyor. Sonra, bütün maiyetindeki üç yüz adam gelip hepsi abdest alıyorlar ve o sudan içiyorlar.109

Muaz ibni Cebel (r.a.) rivayet ediyor ki: "Gazve-i Tebük'te bir çeşmeye rast geldik; sicim kalınlığında, güçle akıyordu. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm emretti ki: "Bir parça o suyu toplayınız." Avuçlarında bir parça topladılar. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm, onunla elini yüzünü yıkadı. Suyu çeşmeye koyduk. Birden çeşmenin menfezi açılıp kesretle aktı, bütün orduya kâfi geldi.

Hattâ bir râvi olan İmam İbni İshak der ki: Gök gürültüsü gibi, toprak altında o çeşmenin suyu gürültü yaparak öyle aktı. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm Hazret-i Muaz'a ferman etti ki:

Yani, "Bu eser-i mu'cize olan mübarek su devam edip buraları bağa çevirecek; ömrün varsa göreceksin."110

"Sizi temizlemek için üzerinize gökten yağmur indirmişti."111 ayet-i kerimesinin de beyan ettiği bir hadise var. İbn-i Cevzi, bu hadisenin Bedir harbi esnasında olduğunu ifade ediyor. Ordu susuz kalmıştı. Hz. Ömer (r.a.) Peygamber Efendimizden aleyhissalâtü vesselam yağmur duası istedi. "Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm elini kaldırdı. Birden bulut toplandı, yağmur geldi, ordunun ihtiyacı kadar su verdi, gitti. Âdetâ, yalnız orduya su vermek için memurdu; geldi, ihtiyaca göre verdi, gitti."112

Ağaçlarla ilgili mucizeleri

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam nübüvvetini her taife mahlûkat kendi lisanları ile alkışlamışlardır. Ağaçların şahadetini ifade eden hadisler de birçok tarikle gelmiştir. Demek ki ağaçlar onu tanıyordu. Onun peygamberliğini kabul ediyorlardı. Nevileri adına onu alkışlıyorlardı. Bir iki misalini zikrederim.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam nübüvvetinin ilk yıllarında küffarın yalanlamalarından dolayı çok mahzun ve mükedder oluyordu. Allah'a dua etti. "Ey Rabbim, bana öyle bir âyet göster ki, bundan böyle beni yalanlayanlara aldirmayayım."113 Hz. Enes ibni Malik, Hz. Ali ve Hz. Ömer'den (r.anhüm) rivayet ediyorlar. Hz. Enes (r.a.) diyor ki, bu esnada Cebrail (a.s.) da hazırды. Onun işareti ile Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam vadi kenarındaki bir ağacı çağırdı, ağaç yerinden çıkıp geldi, sonra tekrar gitmesini emir buyurdu ve tekrar yerine gitti.114

Hazret-i Abdullah ibni Ömer'den haber veriyor ki:

Bir seferde Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın yanına bir bedevî geldi. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam nereye gittiğini sordu. O da aileme gidiyorum dedi. Ondan daha hayırlı bir iş istemiyor musun diye sordu. Bedevi, nedir dedi. "Allah'tan başka hiçbir ilâh olmadığına, Onun bir olduğuna, hiçbir şeriki bulunmadığına ve Muhammed'in, Onun kulu ve resulü olduğuna şehadet etmendir." Buyurdu. Bedevi, buna şahidin nedir diye sordu. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam vadi kenarındaki şu ağaç şahitlik edecek dedi.

İbni Ömer der ki: O ağaç yerinden sallanarak çıktı, yeri şak etti, geldi, tâ Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın yanına. Üç defa Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm o ağacı istişhad etti, ağaç da sıdkına şehadet etti. Emretti, yine yerine gidip yerleşti.¹¹⁵

"Evet, Mescid-i Şerifte, hurma ağacından olan kuru direk, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm hutbe okurken ona dayanıyordu. Sonra minber-i şerif yapıldığı vakit, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm minbere çıkıp hutbeye başladı. Okurken, direk deve gibi enin edip ağladı; bütün cemaat işitti. Tâ Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm yanına geldi, elini üstüne koydu, onunla konuştu, teselli verdi, sonra durdu."¹¹⁶

Cemadlarla ilgili mucizeleri

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam nübüvvetini cansızlar, dağlar, taşlar da tanıyıp kabul ediyorlar ve her biri kendi lisanları ile onu alkışlıyorlardı.

Hz. Enes ve Ebu Zer (r.a.) rivayet ediyor. Bizler Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam yanında idik. Avucuna küçük taşlar aldı, taşlar avucunda tesbih etmeye başladılar. Sonra Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) avucuna koydu, yine tesbih ettiler. Sonra Hz. Ömer'in (r.a.) avucuna koydu yine tesbih ettiler. Hz. Osman'ın (r.a.) avucuna koydu, yine tesbih ettiler. Sonra bizim avucumuza koydu, sustular.¹¹⁷

"Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm, Ebu Bekri's-Siddik, Ömerü'l-Faruk ve Osman-ı Zinnureyn ile Uhud Dağının başına çıktılar. Cebel-i Uhud, ya onların mehabetlerinden veya kendi sürür ve sevincinden lerzeye geldi, kımıldandı. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm ferman etti ki: Dur ey Uhud! Şüphesiz üzerinde bir peygamber, bir siddik ve iki şehit var.¹¹⁸ Bu hadis-i şerif, aynı zamanda Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın (r.anhüma) şehit olacakları ile ilgili gaybî bir haberdir.

"Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm, Katâde ibni Numan'a, karanlıklı, yağmurlu bir gecede bir değnek verir ve ferman eder ki: "Sana, lâmba gibi, onar arşın her tarafta ışık verecek. Evine gittiğin zaman bir siyah şahıs gölge göreceksin. O şeytandır. Onu hanenden çıkar, tard et." Katâde değneği alır, gider. Yed-i beyzâ gibi ışık verir. Evine gider, o siyah şahıs görür, tard eder."¹¹⁹

Hasta ve yaralıları iyileştirmesi ile ilgili mucizeleri

Uhut savaşı esnasında, Katâde ibni Numan'ın gözüne bir ok isabet eder. Gözünü çıkarır ve göz bebeği yüzüne iner. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm mübarek, şifalı eliyle onun gözünü alıp, eski yuvasına yerleştirir. İki gözünden en güzeli olarak, hiçbir şey olmamış gibi şifa bulur.¹²⁰

Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm, Hayber'in fethinde sancağı Hz. Ali'ye (r.a.) verir. Fakat Hz. Ali'nin (r.a.) gözü ağrımadır. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam tükürüğünü onun gözüne sürer. Bir anda gözü iyileşir. Hiçbir şeyi kalmaz. Sabahleyin hayberin demir kapısını söküp kalkan olarak kullanır. Hayberin fethi müyesser olur.¹²¹

Osman ibni Huneyf'ten rivayet edildiğine göre; Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın yanına bir âmâ gelir. Gözlerinin açılması için o rahmet peygamberinden dua ister. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm ona ferman eder: "Şimdi git, abdest al. Sonra iki rekât namaz kıl ve de ki: "Allah'ım! Hâcetimi sana arz ediyor ve nebiyy-i rahmet olan Peygamberin Muhammed ile Sana teveccüh ediyorum. Yâ Muhammed! Gözümünden perdeyi kaldırması için senin Rabbine seninle teveccüh ediyorum. Allah'ım, onu bana şefaathî kıl." O gider denileni aynen yerine getirir. Tekrar Peygamber Efendimizin (a.s.m) huzuruna geldiğinde gözlerinin açılmış olduğunu sahabeler görür, güzel görüyormuş diye rivayet ediyorlar.¹²²

"Gazve-i Bedir'in on dört şehidinden birisi olan Muavviz ibni Afra' Ebu Cehil ile döğüşürken, Ebu Cehl-i lâin, o kahramanın

bir elini kesmiş. O da öteki eliyle elini tutup Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın yanına gelmiş. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm onun elini yine yerine yapıştırdı, tükürüğünü ona sürdü. Birden şifa buldu, yine harbe gitti, şehit oluncaya kadar harp etti.”123

Duasıyla zahir olan mucizeleri

Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın mucizelerinden bir bölümü de duası vasıtasıyla insanların şifa bulmasıdır. Misalleri çok fazla ve rivayetlerin toplamı tevatür derecesine çıkmıştır. Cenab-ı Hak, Resul-i Ekreminin aleyhissalâtü vesselam duasına hemen icabet edip duasını kabul buyuruyor. Esmâ-i Hüsna'nın en büyük mazharı ve dellalı olan Resul-i Kibriya'sının dualarını geri çevirmiyor. Bir iki misali:

Müslümanların sayısı daha kırka ulaşmamıştı. Tebliğ ve ibadetler gizli olarak devam ediyordu. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselam dua etti. “Allah'ım, İslamiyet'i Ömer ibni'l-Hattab veya Amr ibni'l-Hişâm (Ebu Cehil) ile aziz eyle.” Buyurdular.124 Aradan birkaç gün geçtikten sonra Ömer ibni'l-Hattab (r.a.) Müslüman oldu ve tebliğ ve ibadetler açıktan yapılmaya başlandı.125

İbni Abbas'a şöyle dua etmiş:

“Allah'ım! Onu dinde fakih kıl ve ona tefsir ilmini öğret.”126 duası öyle makbul olmuş ki, İbni Abbas “tercümanü'l-Kur'ân”, “allâme-i ümmet” rütbe-i âlisini kazanmıştır.127 Hattâ çok gençken, Hazret-i Ömer onu ulema ve kudema-yı Sahabe meclisine alıyordu.128

İmam-ı Ali (r.a.) için dua etmiş; “Yâ Rab, soğuk ve sıcakın zahmetini ona gösterme.” İşte şu dua bereketiyle, İmam-ı Ali kışta yaz libasını giyerdi, yazda kış libasını giyerdi. Derdi ki: “O duanın bereketiyle hiçbir soğuk ve sıcakın zahmetini çekmiyorum.”129

Hem Hazret-i Fatıma (r.anha) için, “Açlık elemi ni ona verme.” Diye dua etmiş Hazret-i Fatıma (r.anha) “O duadan sonra açlık elemi ni görmedim.” diyor.130

Hayvanlar, ölümler, cinler ve meleklerle ilgili mucizeleri

Hayvanat taifesi, ölümler, cinler Resûl-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmı tanıyorlardı. Onun peygamberliğine şahitlik ediyorlardı. Birkaç misal:

Hicret esnasında Resûl-i Ekrem aleyhissalâtü vesselam Hz. Ebu Bekir (r.a.) ile Hıra mağarasına gelmişlerdi. Bir taraftan da müşrikler arkadan öldürmek üzere takip ediyorlardı. Hemen mağaranın önünde bir ağaç büyüdü. İki güvercin gelip onun üzerine yuvasını yaptı. Örümcek gelip mağaranın önüne kalınca bir ağ ördü. Örümcek, müşriklerin geçemeyeceği harika bir ağ örerek mağaranın ağızını kapattı. Güvercinler iki nöbetçi gibi mağaranın kapısını beklediler. Müşriklerin önde gelenlerinden Übeyy ibni Halef mağaraya bakmış, arkadaşları girelim dedikleri halde o, “Nasıl girelim? Burada bir ağ görüyorum ki, Hazret-i Muhammed tevellüt etmeden bu ağ yapılmış gibidir. Bu iki güvercin işte orada duruyor. Adam olsa orada dururlar mı?” 131

Mekke'nin fethi esnasında da güvercin taifesi Resûl-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın başı üzerinde onu gölgelendirmişlerdir.132 Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam da onların çoğalması için dua etmiştir.

Bir çoban koyunlarını otlatırken sürüye bir kurt dalmış. Koyunlardan birini kapmış. Çoban ise kurdun ağzından koyunu kurtarmış. Kurt birden konuşup, “Allah'tan korkmuyor musun, benim rızkıma mani oluyorsun?” demiş. Çoban kurdun bir insan gibi konuşmasına hayret edince, kurt hemen cevap vermiş. Asıl hayret edilecek sensin demiş. Koyunlarının başında duruyorsun da Allah'ın gönderdiği peygamberden haberin yok. Bunun üzerine çoban, tamam ben gideyim ama kim benim hayvanlarıma bakacak, demiş. Kurt, ben bakarım demiş. Çoban, çobanlığı kurda devredip Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam yanına gelip ona iman edip geri dönmüş. Koyunlarını eksiksiz olarak teslim almış, kendine yol gösterdiği için bir koyunu kurda vermiş.133

“Hazret-i Enes ibni Malik’ten haber veriyorlar ki, Enes demiş: Bir ihtiyare kadının bir tek oğlu vardı, birden vefat etti. O salih kadın çok müteessir oldu. Dedi: “Yâ Rab! Senin rızan için, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın biatı ve hizmeti için hicret edip buraya geldim. Benim hayatımda istirahatimi temin edecek tek evlatçığımı, o Resulün hürmetine başla.” Enes der: O ölmüş adam kalktı, bizimle yemek yedi.”134

İmam Buseyri, Kaside-i Bürdesinde bu hadiseye işaret ederek, “Eğer alâmetleri, onun kadrine muvafık derecesinde azametini ve makbuliyetini gösterseydiler, değil yeni ölmüşler, belki onun ismiyle çürümüş kemikler de ihyâ edilebilirdi.” Demıştır.135

Zeyd ibni Hârice, çarşı içinde düşüp vefat eder. Eve getirirler. Akşam ve yatsı arasında, etrafında kadınlar ağlarken, birden “Susunuz, Susunuz” der. Sonra, fasih bir lisanla, “Muhammed Allah’ın Resûlüdür, Selâm sana ey Allah’ın Resûlü!” diyerek bir miktar konuşur. Sonra bakarlar ki, cansız, vefat etmiş.136

Ölmüş cenazeler onun risaletini tasdik ediyorlar. Kendisini canlı kabul edenler onu tasdik etmezse ölümlerden daha ölü olmazlar mı?

Mescid-i Nebide Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam sahabelerle birlikte otururken, beyaz elbiseli birisi geliyor, Efendimizin aleyhissalâtü vesselam dizinin dibine oturuyor. İslam, iman ve ihsan nedir diye soruyor. Efendimiz de aleyhissalâtü vesselam açıklıyor. O da tasdik ediyor. Yolcu gibi görüldüğü halde üzerinde sefer alameti görünmüyor. Sonra dışarı çıkınca birden kayboluyor. Sonra Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam onun Cebrail (a.s.) olduğunu, dininizi öğretmek için böyle yaptığını haber veriyor.137

Ebu Süfyan ibni Hâris, Bedir Gazasında, yerle gök arasında, beyaz elbiseli, atlı kimseler gördüğünü rivayet etmektedir.138

İbni Mes’ud (r.a.) diyor: “Batn-ı Nahle’de, ecinnîlerin ihtidâsı gecesinde ecinnîleri gördüm ve Sudan Kabilesinden Zut denilen uzun boylu taifeye benzettim. Onlara benziyorlardı.”139

Allah tarafından korunması ile ilgili mucizeleri

Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın, tek başına çıkıp bütün kâinata meydan okumuş, bir kısmının dostluğunu kazanırken büyük bir çoğunluğun da haset ve düşmanlığını kazanmış. En yakınındaki amcası Ebu Leheb en azılı düşmanı haline gelmiş. Bütün bunlara rağmen yine de kemal-i rahat-ı kalple yaşamış, endişesiz, korkusuz, minnetsiz yaşamış ve huzur-u kalp ile ruhunu teslim etmiştir. Çünkü “Allah seni insanlardan koruyacaktır.”140 İlahî va’di çok metin bir istinat noktası idi. Yirmi üç sene, tekellüfsüz, muhafazasız, defalarca su-i kasta maruz kaldığı halde kemal-i saadetle döşğinde vefat edip Mele-i Âlâya çıkmıştır.

Ehl-i siyer ve hadîsin ittifak ettikleri bir husus şudur: Hicretten hemen önce Kureyş kabilesi, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmı öldürtmek için kat’î ittifak ettiler. Ebu Cehil ve Ebu Leheb’in riyasetinde, her kabileden bir cengâver seçerek, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın hane-i saadetini muhasara altına aldılar. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm kendi yatağına Hz. Ali’yi (r.a.) yatırdı. Kureyşliler evini tamamen muhasara altına almışlardı. Akşam vakti dışarı çıktı, yerden bir avuç toprak alıp onların yüzüne attı. Hiç birisi onu göremediler. İçlerinden geçip gitti.141 Gar-ı Hıra’da iki güvercin ve bir örümcek, bütün Kureyşe karşı ona nöbettar olup muhafaza ettiler.142

Gatfan Gazvesi esnasında, “Gavres isminde cesur bir kabile reisi, kimse görmeden, tam Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın başı üzerine gelerek, yalın kılıç elinde olduğu halde, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâma dedi: “Kim seni benden kurtaracak?” peygamberimiz demiş: “Allah.” Sonra böyle dua etti: “Allah’ım! Dilediğin bir şeyle beni ondan kurtar.” Birden o Gavres, iki omuzu ortasına gaibden bir darbe yer, o kılıç elinden düşer, yere yuvarlanır. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm kılıcı eline alır, “Şimdi seni kim kurtaracak?” der, sonra affeder. O adam taifesine gider. O pek cür’etkâr, cesur adama herkes hayrette kalır. “Ne oldu sana? Niçin bir şey yapamadın?” dediler. O dedi: “Hâdise böyle oldu. Ben şimdi insanların en iyisinin yanından geliyorum.”143

Tevrat ve incilin haber vermesi ile ilgili mucizeler

“Hani biz peygamberlerden sağlam söz almıştık. Senden, Nûh’tan, İbrahim, Mûsâ ve Meryem oğlu İsa’dan da. Evet, biz, onlardan sapasağlam bir söz almıştık.”¹⁴⁴ Mufessirler bu ve diğer bazı ayetlere dayanarak, kendinden önceki bütün peygamberlerden, Âdem’den (a.s.) başlayarak kendisine kadar olan bütün peygamberlerden, ona yettikleri takdirde, ona iman edip tabi olmaları konusunda Allah’ın onlardan söz aldığını beyan etmişlerdir.¹⁴⁵

Hz. Ömer’in (r.a.) Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam dâr-ı bekaya irtihalinden sonra şöyle ağladığı rivayet edilmiştir. “Ey Allah’ın Resûlü! Anam babam sana feda olsun. Allah katında öyle bir şeref ve derecen vardır ki, seni en son peygamber olarak göndermiş, lakin “senden de misak aldık” buyurarak hepsinden önce seni zikretmiştir.¹⁴⁶

Kur’an’ın nassı ile Tevrat ve İncil Peygamber Efendimizden aleyhissalâtü vesselam haber vermişlerdir. “Evet, madem o kitaplar semâvidirler ve madem o kitap sahipleri enbiyadırlar. Elbette ve herhalde, onların dinlerini nesheden ve kâinatın şeklini değiştiren ve yerin yarısını getirdiği bir nurla ışıklandırılan bir zattan bahsetmeleri, zarurî ve kat’îdir. Evet, küçük hâdiseleri haber veren o kitaplar, nev-i beşerin en büyük hâdisesi olan hâdis-i Muhammediye aleyhissalâtü vesselâmı haber vermemek kâbil midir?”¹⁴⁷

“Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm, Kur’ân’ın lisanıyla onlara der ki: “Kitaplarınızda benim tasdikim ve evsâfım vardır. Benim beyan ettiğim şeylerde, kitaplarınız beni tasdik ediyor.” Diye onlara Tevratı şahit gösteriyor.¹⁴⁸ “De ki: Eğer doğru sözlü iseniz, o zaman Tevrat’ı getirip onu okuyun.”¹⁴⁹ Diyerek onlara meydan okuyor. Onlar da böyle bir şey yok diyemiyorlar, inkâr edemiyorlar.

“Tevrat, İncil ve Zebur’un ibareleri, Kur’ân gibi i’câzları olmadığından, hem mütemadiyen tercüme tercüme üstüne olduğundan, pek çok yabanî kelimeler, içlerine karıştı. Hem mufessirlerin sözleri ve yanlış tevilleri, onların âyetleriyle iltibas edildi. Hem bazı nâdanların ve bazı ehl-i garazın tahrifatı da ilâve edildi. Şu surette, o kitaplarda tahrifat, tağyirat çoğaldı.”¹⁵⁰ Bu tahrifat ve tağyirata rağmen Hüseyin-i Cisri, Peygamber Efendimizden aleyhissalâtü vesselam bahseden yüzün üzerinde delili onlardan çıkarıp Risale-i Hamidiye’sinde yazmıştır.

Abdullah ibni Selâm, Vehab ibni Münebbih, Ebu Yâsir, Şâmul, Tübba’, Kâ’bü’l-Ahbar gibi onların meşhur âlimlerinden bazıları eski kitaplarında Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam evsafını gördükleri için Müslüman olmuşlardır.¹⁵¹

Zebur’da şöyle bir ayet vardır. “Allah’ım! Fetretten sonra bize Sünneti ihyâ edecek olan zâtı gönder.” Burada geçen “Mukîmü’s-Sünne” Peygamber Efendimizdir.

İncil’in bir âyetinde, “Ben Rabbimden, hakkı bâtıdan fark eden bir Peygamberi istiyorum ki, ebede kadar beraberinizde bulunsun.”¹⁵²

Tevrat’ın bir ayeti ise şöyledir. “Muhammed, Allah’ın Resulüdür. Mekke onun doğum yeri, Medine hicret yeri, Şam onun mülküdür. Ümmeti ise hamd edici kimselerdir.”¹⁵³

Misalleri çoktur. Biz bu kadarla iktifa edeceğiz. Teferruat için Risale-i Hamidiye’nin ilgili bölümüne maracaat edilebilir.

Bir özet iktibas ile bu mevzuyu tamamlayacağız.

“Evet, sabıkan bahsi geçmiş: Avucunda küçük taşların zikir ve tesbih etmesi, “(Ey Muhammed) attığın zaman da sen atmadın...”¹⁵⁴ sırrıyla, aynı avucunda, küçücük taş ve toprak, düşmana top ve gülle hükmünde, onları inhizâma sevk etmesi, “Ay yarıldı.”¹⁵⁵ nassı ile, aynı avucunun parmağıyla kameri iki parça etmesi, ve aynı el, çeşme gibi on parmağından suyun akması ve bir orduya içirmesi, ve aynı el, hastalara ve yaralılara şifa olması, elbette o mübarek el, ne kadar harika bir mu’cize-i kudret-i İlâhiye olduğunu gösterir. Güya, ahbap içinde o elin avucu küçük bir zikirhane-i Sübhânîdir ki, küçücük taşlar dahi içine girse zikir ve tesbih ederler. Ve a’dâya karşı küçücük bir cephane-i Rabbânîdir ki, içine taş ve toprak girse, gülle ve bomba olur. Ve yaralılar ve hastalara karşı küçücük bir eczahane-i Rahmânîdir ki, hangi derde temas etse, derman olur. Ve celâl ile kalktığı vakit, kameri parçalayıp, Kâb-ı Kavseyin şeklini verir. Ve cemâl ile döndüğü vakit, âb-ı kevser akıtan on musluklu bir çeşme-i rahmet hükmüne girer. Acaba böyle bir zâtın bir tek eli böyle acip mu’cizâta mazhar ve medar olsa, o zâtın, Hâlık-ı Kâinat yanında ne kadar makbul olduğu ve dâvâsında ne kadar

sadık bulunduğu ve o el ile biat edenler ne kadar bahtiyar olacakları, bedâhet derecesinde anlaşılmaz mı?" 156

Mucizelerin hikmeti

Bir peygamberin peygamber olduğunu ispat edebilmesi için mucize göstermesi gerekmektedir. Peygamber, peygamber olduğunu mucizelerle ispat eder. Her peygamber, kendi zamanının şartlarına, revaçta olan meselelerine veya insanlık tarihinde son sınırları çizilecek olan ilmi gelişmelere öncülük etmek üzere mucizeler göstermişlerdir. Mesela, ilk gemiyi Nuh a.s. yaparak ilerleme yolunda insanlığa rehberlik etmiş ve bir sınır çizmiştir. Hz. İbrahim'i (a.s.) ateşte yakmayarak, elbiselerini de yakmayarak yanmayan elbiselerin icadını bulmalarını insanlardan istemiştir. Hz. Davut'a (a.s.) demiri yumuşatıp işleme sanatını vererek terakkinin zembereğinin demiri iyi işlemek olduğunu göstermiştir. Hz. Süleyman'ı (a.s.) rüzgâra bindirip iki aylık yolu bir günde gezdirerek uçmanın sınırlarını çizmiştir.157

Peygamberler, mucize olarak bunları yaparlar. Sebeplere pek ihtiyaçları olmaz. İnsanlık ise bu sınırlara vasıtalarla varırlar.

Peygamber mucizeleri insanlık için bir teşvik kamçısıdır. İnsanlık adına birer ufuktur. Ulaşmaları için çizilmiş birer sınırdır.

Peygamberlerin her ânı mucizelerle dolu değildir. Mucizeler, ihtiyaç ânında ve münkirlerin inkârlarını kırmak için gösterilen harika hallerdir. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam "yalnız dâvâsını tasdik ettirmek için, ara sıra, indelhâce, münkirlerin inkârını kırmak için mucizeler gösterirdi. Sair vakitlerde nasıl ki herkesten ziyade evâmîr-i İlâhiyeye itaat etmiştir; öyle de, hikmet-i Rabbâniye ile ve meşiet-i Sübhâniye ile tesis edilen âdetullah kavâninine herkesten ziyade mürâat ve itaat ederdi. Düşmana karşı zırh giyerdi,158 "Sipere giriniz" emrederdi.159 Yara alırdı, zahmet çekerdi.160 Tâ, tamamıyla hikmet-i İlâhiye kanununa ve kâinattaki şeriat-ı fitriye-i kübrâya mürâat ve itaati gösterebilir."161

Normal zamanlarda bütün peygamberler hem hukukullahı, hem de kullarının hukukuna tamamıyla riayet etmişlerdir. İhtiyacın dışında herkes gibi bir hayat sürmüşler ve kâinattaki cari kanunlara uygun davranmışlardır.

Mucizeler, ya ehl-i küfrün inadını kırmak veya mü'minlerin imanını ziyadeleştirmek için gösterilmişlerdir.

"Mu'cize ise, Hâlık-ı Kâinat tarafından, onun dâvâsına bir tasdiktir, sadakte hükmüne geçer. Nasıl ki, sen bir padişahın meclisinde ve daire-i nazarında desen ki, "Padişah beni filân işe memur etmiş." Senden o dâvâyâ bir delil istenilse, padişah "Evet" dese, nasıl seni tasdik eder. Öyle de, âdetini ve vaziyetini senin iltimasıyla değiştirirse, "Evet" sözünden daha kat'î, daha sağlam, senin dâvânı tasdik eder.

Öyle de, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm dâvâ etmiş ki:

"Ben, şu kâinat Hâlıkının meb'usuyum. Delilim de şudur ki: Müstemir âdetini, benim dua ve iltimasımla değiştirecek. İşte, parmaklarıma bakınız, beş musluklu bir çeşme gibi akıttırıyor. Kamere bakınız, bir parmağımın işaretleriyle iki parça ediyor. Şu ağaca bakınız, beni tasdik için yanıma geliyor, şehadet ediyor. Şu bir parça taama bakınız, iki üç adama ancak kâfi geldiği halde, işte, iki yüz, üç yüz adamı tok ediyor."162

Her ne kadar, peygamberler nübüvvetlerini mucizelerle ispat etseler de, onların peygamberlik delilleri çok daha geniş ve şümullüdür. Her halleri onların sıdkına birer delildir.

Dikkat ehli için Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam her hareketi, her hali, her davranışı, her sözü onun doğruluğuna delildir. Beni İsrail'in meşhur âlimlerinden Abdullah ibni Selâm gibi pek çok zâtlar, onun yüzünü gördükleri zaman "Şu simada yalan yok; şu yüzde hile olamaz" diyerek ona tabi olup iman etmişler. 163

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam dini ve daveti umumi ve cihanşümuldür. Onun için mucizeleri de kâinatın her nevi ile alakalıdır. O kâinat sultanının en büyük yaveridir. Dünya memleketine gelince bütün nevilerin temsilcileri, kendi lisanları ile ona hoş geldin deyip onun gelişini alkışlamışlardır. Çünkü O, bütün kâinatı alakadar eden emirlerle gelmiştir. "Taştan, sudan, ağaçtan, hayvandan, insandan tut, tâ aydan, güneşten yıldızlara kadar her taife kendi lisanı

mahsusuyla ve ellerinde birer mu'cizesini taşımasıyla, onun nübüvvetini alkışlamış ve hoşâmedî demiş.”164 Bundan dolayı, ekser nevilere ait birer mucizesi vardır.

Hasaisu-n-nebi

Hasâis kelimesi, 'hâs' kelimesinin çoğuludur. “bir şeye veya bir kimseye sadece onda bulunan bir özellikle üstünlük nisbet etmek” “meziyetler ve üstün özellikler” demektir.165 Burada bahis konusu edilen ise Peygamber Efendimizin (a.s.m) zatına özel üstün özellikler ve meziyetlerdir.

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam yüklenmiş oldukları ağır ve büyük vazifeler için kendilerine özel bazı üstün özellik ve meziyetleri vardır. Peygamber Efendimize (a.s.m.) ait bu lütuf ve meziyetlere kur'an ve sünnette işaretler edilmiştir. Peygamber hanımlarına ve kızlarına örtünme emrinin verildiği Ahzâb sûresinin (33/28-59) ayetleri; gece namazı Teheccüd'ün onun şahsına farz kılınmasını ifade eden “Gecenin bir kısmında da uyanarak sana mahsus fazla bir ibadet olmak üzere teheccüd namazı kıl ki, Rabbin seni Makam-ı Mahmud'a ulaştırsın.”166 âyeti gibi ayetler bu meziyetlere işaret etmektedirler. Mekke'nin Harem bölgesinde yasaklanan fiilleri sayarken kendisinin bu yerde savaştığını söyler. Bunun sadece kendisine kısa bir süreliğine verildiğini, başkasının bunu yapamayacağını ifade eder.167

Resûl-i Ekrem Efendimize aleyhissalâtü vesselam münhasır kılınan ilâhî hüküm ve lütuflar genellikle farzlar, haramlar, mubahlar ve sadece ona lutfedilen üstünlükler olmak üzere dört grup halinde incelenmişlerdir.

Peygamber Efendimize aleyhissalâtü vesselam özel olarak farz kılınan, onun şahsına münhasır farzlar şunlardır:

1. Kuşluk, vitir ve teheccüd namazlarını kılmak,
2. Kurban kesmek,
3. Misvak kullanmak,
4. Hilim sahibi insanlarla istişare etmek,
5. Sayıca çok olsa bile düşmana karşı koymak,
6. Borçlu olarak vefat eden Müslümanların borçlarını ödemek,
7. Başladığı bir nafile ibadeti yarım bırakmamak,
8. Kötülüğü en uygun şekilde bertaraf etmek.

Bunlar Müslümanlara da tavsiye edilmekle beraber Resûl-i Ekrem'e aleyhissalâtü vesselam farz kılınmıştır.

Sadece Peygamber Efendimize aleyhissalâtü vesselam haram kılınan hususlar şöylece özetlenebilir:

1. Zekât almak,
2. Gerektiği halde savaşa girmekten çekinmek,
3. Dünya malına göz dikmek (el-Hicr 15/88),
4. Sanığın suçluluğunu ispat ve ilân etmeden gizlice cezalandırılmasını emretmek,
5. Yaptığı iyiliği çok görerek başa kakmak (el-Müddessir 74/6).

Dünya malına göz dikmek ve yapılan iyiliği başa kakmak Müslümanlar için de hoş görülmemekle birlikte bunlar Kur'ân-ı

Kerîm'de Hz. Peygamber için haram derecesinde yasaklanmıştır.

Resûl-i Ekrem'e has bazı mubahlar şunlardır:

1. İftar etmeden peş peşe birkaç gün oruç tutmak (savm-ı visâl),
2. Ganimet malları taksim edilmeden önce onların içinden dilediğini almak,
3. Ganimet mallarının ve gayri Müslimlerden alınan vergilerin beşte birini istediği gibi kullanmak (el-Enfâl 8/41; el-Haşr 59/7),
4. Mekke'ye ihramsız girebilmek,
5. Vefatından sonra malının vârislerine miras olarak kalmaması,
6. Yaygın olan kanaate göre kendini ve çocuklarını ilgilendiren konularda hüküm verebilmesi (zira peygamberler mâsum olduğundan onların taraf tutması düşünülemez),
7. Uyumakla abdestinin bozulmaması.
8. Dört hanımdan fazlasını bir nikâh altında bulundurmak,
9. Kendisini Resûlullah'a adayan bir kadınla mehir vermeksizin evlenebilmek (bk. el-Ahzâb 33/50),
10. İhramda iken nikâh akdedebilmek ona tanınan imtiyazlardandır.
11. Hanımlarından dilediğini yanına almasına izin veren âyeti (el-Ahzâb 33/51) onlar arasında nöbetle dolaşması şeklinde anlayanlara göre Resûl-i Ekrem'in dilediği eşinin yanında daha fazla kalmaya hakkı vardır. Bununla beraber Resûlullah hayatı boyunca hanımları arasında âdil davranmıştır. Bazı fiillerin sadece Resûl-i Ekrem'e mubah kılınmasının sebebi, Allah'ın ona tanıdığı yetkilerin genişliğini göstermek ve bu mubahların diğer insanların aksine Resûlullah'ı (a.s.m) itaatten alıkoymadığına dikkat çekmektir.

Kur'ân-ı Kerîm'de, peygamberlerden bir kısmının bir kısmına üstün kılındığı ifade edilmektedir. "İşte peygamberler! Biz, onların bir kısmını bir kısmına üstün kıldık."168 Bu ayetlerden, Allah nezdindeki konularının farklı olduğu sonucu çıkarılmıştır. Ayrıca, Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam âlemlere rahmet olarak gönderilmesi,169 kavminin içinde bulunduğu sürece Allah'ın onlara azap indirmeyeceğini 170 beyan etmesi sebebiyle onun bütün peygamberlerden üstün olduğu neticesine varılmıştır.

Kendisinden önceki mukaddes kitaplarda onun meziyetlerinden ve üstünlüğünden bahsedilmesi de onun üstünlüğüne delil teşkil etmiştir.

Resûl-i Ekrem'e (a.s.m) âhîret hayatında verilen üstünlükler ise pek çoktur.

Kendisinin Allah'ın habibi olduğunu,
Kıyamet gününde Âdem'in (a.s.) ve diğer peygamberlerin kendisinin dûnunda bir mevkiye bulunacağını,
Hamd sancağını kendisinin taşıyacağını,
İlk defa kendisinin şefaate edeceğini,
Cennetin kapı halkalarını ilk önce kendisinin hareket ettireceğini,
Allah'ın ilk defa kendisini içeri alacağını, beraberinde de müminlerin fakirlerinin bulunacağını,
Allah katında öncekilerin ve sonrakilerin en değerlisinin kendisi olduğunu belirtmiştir. Bu özelliklerin her birinin sonunda, "Bunu övünmek için söylemiyorum" cümlesini tekrarlamıştır. 171 Ayrıca Resûl-i Ekrem,
Kabirden ilk defa kendisinin çıkacağını,
Kimsenin konuşmaya cesaret edemeyeceği o dehşetli günde bütün insanlar adına konuşup huzûr-ı ilâhîde onların dertlerini anlatacağını,

Arasat meydanındaki vakfenin uzayıp insanların alabildiğine bunalacağı kıyamet gününde hesabın başlaması için kendisinin şefaati edeceğini,

Ümitsizliğe düştükleri zaman şefaatinin kabul edildiğini onlara müjdeleyeceğini bildirmiştir.

Hz. Peygamber ve ümmeti dünyada son peygamber ve son ümmet olmakla beraber âhirette en önde bulunacaklardır.172

Resûl-i Ekrem'in aleyhissalâtü vesselam âhiretle ilgili faziletleri arasında şefaati hakkı önemli bir yer tutar. Her peygamberin, yaptığı takdirde reddedilmeyecek bir dua hakkının bulunduğunu, diğer peygamberlerin bu haklarını dünyada iken kullandıklarını, kendisinin dua hakkını kıyamet gününde ümmetine şefaati etmek için sakladığını haber vermiştir.173

Yeryüzünün tamamı onun mescididir. Mekke mihrabı, Medine minberidir. Bu mescitteki bütün ehl-i imana imam ve hatiptir. Geçmiş bütün peygamberlerin reisi, bütün evliyanın efendisidir. Enbiya ve evliyadan meydana gelen zikir halkasının başında o vardır.174

Bir Müslüman, bütün peygamberleri ve Rabbini onun vasıtası ile biliyor. Onun halkasından çıkan, terbiyesini bırakan diğer peygamberleri ve Allah'ı tanımaz. Ruhunda hiçbir güzellik ve kemalata sebep olacak şey kalmaz. Mutlak bir çöküntüye düşer.175

Çok evliliğinin hikmetleri

Hasaisü'n-Nebi bahsinde de geçtiği gibi peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam kendisine mubah kılınan özelliklerinden birisi de çok kadınla evlenebilmesidir. O zât-ı mübareğin hayatına bakıldığında yirmi beş yaşından elli üç yaşına kadar tek hanımla evli kaldığı görülecektir. Şehavi duyguların galeyanda olduğu bu dönemde tek hanımla evli kalması, çok evliliğinin elli üç yaşından sonraki hayatında meydana gelmesi bu evliliklerin şehavi duygularla izah edilemeyeceğini göstermektedir.

Cahiliye toplumunda sınırsız çok evlilik varken, çok evlilik ayıplanmazken, kendisine bu yolda teklifler de yapılmışken, bunların hiçbirine iltifat etmeyip kendisinden on beş yaş daha büyük bir tek hanımla evli kalması onun şehavi hislerle hareket etmediğini gayet açık şekilde ortaya koymaktadır.

İslam'ın getirmiş olduğu hükümler iki kısımdır.

Birisi: Din ve şeriat onun üzerine kurulmaktadır. Bunlar hakiki güzellik ve sırf hayırdır.

İkincisi ise, din ve şeriat gayet vahşi ve gaddar bir şekilde uygulaması var olan bir hükmü, tatbiki mümkün olabilecek bir şekle getirmektir. Tamamen "hüsn-ü hakikiye" geçebilmek için bir geçiş süreci ortaya koymaktır. Vahşi uygulamayı tadil edip makul bir çizgiye çekmektir. İnsanlığın uygulamalarında var olan bir hükmü bir çırpıda kaldırmak çok zordur. Bir geçiş sürecine ihtiyaç vardır.

Dört kadınla evlenmeye müsaade de böyle bir hükümdür. O günkü toplumda uygulanan sınırsız kadınla evlilik olduğu gibi evlilik dışı gayr-ı meşru yaşayış da sınırsızdı. Aile müessesesini, böyle vahşi bir durumdan kurtarıp bunu dörde düşürmüş, makul olabilecek bir çizgiye çekmiştir. Dörde müsaade ederken de aralarında her türlü konuda, sevgide, geçimini teminde, çocuklarının terbiyesinde adaleti uygulama gibi şartlar koymuştur. O şartları yerine getirmeyenin de bunu yapmasına müsaade etmemiştir. Tek hanımla evli kalmasını istemiştir.

"Hem de dörde kadar taaddüd-ü zevcat, tabiata, akla, hikmete muvafakatiyle beraber, şeriat bir taneden dörde çıkarmamış, belki sekizden, dokuzdan dörde indirmiştir. Bahusus taaddüde öyle şerait koymuştur ki, ona müraat etmekle, hiçbir mazarrata mü'eddi olmaz. Bazı noktada şer olsa da, ehvenüşşerdir. Ehvenüşşer ise, bir adalet-i izafiyedir. Heyhat! Âlemin her halinde hayr-ı mahz olamaz."176

Hayatının son on yılında çok kadınlarla evlenmesinin başka hikmetleri vardır.

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam sözleri nasıl ki dinin temel kaynaklarından birisidir; aynı şekilde ef'ali,

ahvali, etvarı ve hareketleri de dinin temel kaynaklarındandır. Dini hükümlerin me'hazlarıdır. "Şikk-ı zâhîrsine Sahabeler hamele oldukları gibi, hususî dairesindeki mahfî ahvâlâtından tezahür eden esrar-ı din ve ahkâm-ı şeriatın hameleleri ve râvileri de ezvâc-ı tâhirattır ve bilfiil o vazifeyi ifa etmişlerdir. Esrar ve ahkâm-ı dinin hemen yarısı, belki onlardan geliyor. Demek bu azîm vazifeye, birçok ve meşrepçe muhtelif ezvâc-ı tâhirat lâzımdır."177

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam Hz. Zeynep'le evlenmesini eleştirenlere karşı da Bediuzzaman, bu evliliğin hissi ve şehvâni olmadığını, bir dini hükmün icrası olarak meydana geldiğini belirtir. Şu nefis izahı yapar.

Yüz bin defa hâşâ ve kellâ! O dâmen-i muallâya (yüksek namus sahibine) böyle alçak şüphelerin eli yetişemez. On beş yaşından kırk yaşına kadar şehvâni duyguların yüksek olduğu bir dönemde, kendisinden on beş yaş büyük bir hanımla büyük bir iffet ve ismetle yaşayan birisine kesinlikle bu söylenemez. Ellisinden sonra şehvâni duyguların sönmeye başladığı bir dönemde meydana gelen bu çok evlilikler, gayet açıktır ki şehvâni olamaz. Zerre kadar insafı olan bunu söyleyemez.178

Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam Hz. Zeynep'le (r.a.) evlenmesi ise birkaç hikmeti içinde barındırmaktadır.

Cahiliye döneminde, evlatlıklar evlat muamelesi görürlerdi. Öz babalarının adı ile değil de evlatlık edinen kimsenin adı ile anılırlar, mirasından pay alırlardı. Zeyd b. Harise'yi (r.a.) Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam evlatlık edinmişti. Onu halası Ümeyme'nin kızı Zeynep (r.a.) ile bizzat kendileri evlendirmişti. Bir yıl kadar evli kalmışlardı. Aralarında geçimsizlik meydana gelince Hz. Zeyd (r.a.) Zeynep'i (r.a.) boşadı. İddet bekleme zamanı dolunca "Zeyd, eşinden yana isteğini yerine getirince (eşini boşayınca), onu seninle evlendirdik ki, eşlerinden yana isteklerini yerine getirdiklerinde (onları boşadıklarında), evlatlıklarının eşleriyle evlenmeleri konusunda mü'minlere bir zorluk olmasın. Allah'ın emri mutlaka yerine getirilmiştir."179 ayetinin hükmü ile bir semavi akit olarak dini bir hüküm tesis edilmiştir. Evlatlıkların boşadığı eşleri ile evlenmenin hükmü konulmuştur.

Bu muameleden şu sonuçları çıkarmak mümkündür.

1. Evlatlıklar öz evlat gibi değildir. Kur'an da bu hükmü tesis etmiştir. "Muhammed, erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir; o Allah'ın Resulüdür ve peygamberlerin sonuncusudur."180

2. "Biz onu sana nikâhladık."181 ayetinin işareti ile bu nikâh doğrudan Allah'ın (c.c.) emri olarak meydana gelmiştir. Semavi bir akittir. Örf ve âdetlerin dışında, harikulâde olarak, sırf kaderin hükmü ile yapılmıştır. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm o kaderin hükmüne inkiyat göstermiş, mecbur olmuştur. Asla nefis arzusuyla yapılmış değildir.182

3. "Tâ ki, evlâtlıklarının boşadığı hanımlarla evlenmekte mü'minler için bir günah olmadığı anlaşılın." 183 âyet-i kerimesinin işaretiyle, büyüklerin küçüklere "oğlum" demeleri, zihar meseleleri gibi, yani karısına "Anam gibisin" dese haram olduğu gibi bir dini hüküm ortaya çıkarmaz. Büyüklerin ve idarecilerin halkına, peygamberlerin ümmetlerine bir babanın evlatlarına bakması gibi bakmaları, bu tür sözlerle hitap etmeleri idare ve risalet itibarıyla değildir. Şahsiyet itibarıyla değildir. Ümmetinden olan hanımlarla evlenmesinde bu bakımdan bir sıkıntı yoktur.184

4. "Peygamber, rahmet-i İlahiye hesabıyla size şefkat eder, pederâne muamele eder. Ve risalet namına siz onun evlâdı gibisiniz. Fakat şahsiyet-i insaniye itibarıyla pederiniz değildir ki, sizden zevce alması münasip düşmesin. Ve sizlere 'Oğlum' dese, ahkâm-ı şeriat itibarıyla siz onun evlâdı olamazsınız."185

Erkek çocuklarının erken vefatının hikmetleri

Kur'an-ı Kerim, Ahzap Suresinin kırkıncı ayetinde "Muhammed, sizden hiçbir erkeğin babası değildir."186 buyurmaktadır. Arapçadaki "racül" kelimesi ergenlik çağına gelmiş erkekler için kullanılmaktadır. Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam hiçbir erkeğin babası olmadığına göre erkek evlatlarının ergenlik çağına gelmeden vefat edeceklerine de bir imadır. Bir hikmete binaen, erkek evlatlarını Cenab-ı Hak kendi rahmetinin kucağına almıştır. Kız evlatları için böyle bir tahsis olmadığına göre, mübarek nesli kızları üzerinden devam edecek demektir. "Felillâhilhamd, Hazret-i Fatıma'nın nesli-i mübareki, Hasan ve Hüseyin gibi iki nuranî silsilenin bedr-i münevveri, şems-i nübüvvetin mânevî ve maddî neslini

idame ediyorlar.”187

Ergenlik yaşına gelmeden vefat eden çocukların anne babalarına da bir büyük müjde vardır. Cenab-ı Hak Cennette dahi onlara çocuk sevgisini ebediyen tattıracaktır. Cennete layık bir güzel muaşeretin lezzetini onlara ikram edecektir. Ebedi olarak onları kavuşturacaktır.

“Ebediyen yaşlanmayacak ölümsüz gençler”188 ile tabir edilen Cennet çocukları şeklinde ve Cennete lâıyk bir tarzda, gayet süslü, sevimli bir surette, onları Cennette dahi peder ve validelerinin kucaklarına verecek, çocuk sevgisini orada da yaşatacaktır.189

Müfessirlerin beyanına göre, ayette geçen “vildan” tabiri iki yaş grubunu ifade ediyor.

Birinci grup 0-7 yaş arası olanlar. Bunlar kesin olarak Cennet çocukları şeklinde kalacaklardır. Hangi anne babadan olurlarsa olsunlar, anne babalarının dini mensubiyetlerine bakılmayacaktır.

İkinci grup, yedi yaşından haddi büluğa kadar olanlar ise kendilerine ibadet etmek vacip olmadığı halde nafîle olarak bu ibadetleri yapan Müslüman anne babaların çocukları, namaz kılıp oruç tutanlar mütedeyyin büyükler gibi büyük mükâfatı görmek için otuz üç yaşında olacaklar. Müfessirler böyle bir ince ayırımı yapmışlar.190

Fetret devri ve Peygamberimizin ebeveyninin iman durumları

Fetret, kelime itibariyle kesilme manasındadır. Dini bir terim olarak ise, daha çok İsa (a.s.) ile Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vessalam arasında geçen zamana fetret devri denmektedir. Bu arada yaşayan insanlara da fetret devri insanları denmektedir.

“Biz, bir peygamber göndermedikçe (kimseye) azap edecek değiliz.”191 Mealindeki ayette geçen resul/peygamber gönderme konusu tartışılmıştır.

Matürîdîler, insanların akıl ile bir yaratanın varlığını bulabileceklerini, sıfatlarını ve emirlerini ise bilemeyeceklerini, dolayısı ile peygamber sesi duymasalar dahi yaratıcının varlığını bilmekten sorumlu olacaklarını ifade etmişlerdir. İbadete ait hükümler ise akıl ile bilinemeyeceğinden bu konuda fetret ehline bir sorumluluk terettüp etmez demişlerdir.

Eş’arîler ise, “resul”ü doğrudan doğruya “peygamber” olarak anlamışlar ve peygamber gelmeyen bir kavim için küfre girmiş olsalar bile sorumluluk olamayacağını savunmuşlardır.

Bediuzzaman, bu konuda Eş’arîlere daha yakındır.

“Ehl-i fetret, ehl-i necattırlar. Bilittifak, teferruattaki hatiatlarından muahezeleri (sorumlulukları) yoktur. İmam-ı Şâfiî ve İmam-ı Eşârîce; küfre de girse, usûl-i imanîde bulunmazsa, yine ehl-i necattır. Çünkü teklif-i ilâhî irsal ile (peygamber göndermekle) olur ve irsal dahi, ittıla (bilgi sahibi olmak) ile teklif takarrur eder. Madem gaflet ve mürur-u zaman, enbiya-i salifenin (geçmiş peygamberlerin) dinlerini setretmiş; o ehl-i fetret zamanına hüccet olamaz. İtaat etse sevap görür, etmezse azap görmez. Çünkü mahfî (gizli) kaldığı için hüccet olamaz.”192

“Bilittifak, teferruattaki hatiatlarından muahezeleri yoktur.” İfadesi, her iki mezhebe göre de ehl-i fetret amelî hükümlerden yani emir ve yasaklardan sorumlu değil. Bu hususta ittifak var demektir.

Peygamber Efendimizin nübüvvetinden sonra gelmiş fakat herhangi bir sebeple onun tebliği kendisine ulaşmamış toplumlar ve kimseler de fetret devri insanları hükmünde olarak kabul edilmişlerdir.

Peygamberimizin tebliği kendilerine hep menfi olarak ulaşan veya “peygamberlik iddia eden bir yalancı” olarak tanıtılan kimselerin de fetret devri insanları gibi sayılacaklarını, İmam-ı Gazali ve Bediuzzaman Said Nursi gibi büyük âlimler ifade etmişlerdir.

Peygamberimizin gönderildiğini duymayanlar ve bilmeyenler; bunlar ehl-i necattır. Bilip de inkâr edenler; bunlar ehl-i

cehennemdir. Duyan fakat hep yanlış ve aleyhte bilgileri duyanlar, bunu da tahkik etme imkânından mahrum olanlar; bunların da necat ehli olması ümit edilir.¹⁹³

İletişim ve haberleşmenin bu kadar yaygınlaşmadığı 1990 lı yıllardan önceki zamanlar özellikle dikkate alındığında, Hristiyanların içinde, Demirperde ülkelerinde, esaret kamplarında bu tür insanların varlığı bilinmektedir. Hatta hür dünyanın varlığından bile habersiz insanlar vardır. Bunların içinde buldukları hayat şartları ve imkânları ile Hak din olan İslâm'ı bulmalarının zorluğu meydandadır. Cenab-ı Hakkın hikmet ve sonsuz rahmetinden ümit edilir ki bu insanlara içinde buldukları şartların ağırlığı ile mütenasip bir muamelede bulunsun.

Bediuzzaman Said Nursi de İmam Gazalının bu içtihadını aynen paylaşmaktadır. Birinci dünya harbi yıllarında, Avrupa ve Rusya'daki çoluk çocuğu, gaddarların perişan ettiği, zulme uğramış masum ve mazlumları fetret devri insanları grubuna dâhil etmektedir.

“O musibet-i semaviyeden ve beşerin zâlim kısmının cinayetinin neticesi olarak gelen felâketten vefat eden ve perişan olanlar, eğer on beş yaşına kadar olanlar ise, ne dinde olursa olsun şehit hükmündedir. Müslümanlar gibi büyük mükâfat-ı mânevîyeleri, o musibeti hiçe indirir.

“On beşinden yukarı olanlar, eğer mâsum ve mazlum ise, mükâfatı büyüktür, belki onu Cehennemden kurtarır. Çünkü âhîrzamanda madem fetret derecesinde din ve din-i Muhammedîye aleyhissalâtü vesselam bir lâkaytlık perdesi gelmiş. Ve madem âhîrzamanda Hazret-i İsa'nın (a.s.) din-i hakikîsi hükmedecek, İslâmiyetle omuz omuza gelecek. Elbette şimdi, fetret gibi karanlıkta kalan ve Hazret-i İsa'ya (a.s.) mensup Hristiyanların mazlumları, çektikleri felâketler onlar hakkında bir nevi şehadet denilebilir. Hususan ihtiyarlar ve musibetzedeler, fakir ve zayıflar, müstebit büyük zâlimlerin cebir ve şiddetleri altında musibet çekiyorlar. Elbette o musibet onlar hakkında medeniyetin sefahetinden ve küfranından ve felsefenin dalâletinden ve küfründen gelen günahlara keffaret olmakla beraber, yüz derece onlara kârdır diye hakikatten haber aldım, Cenab-ı Erhamürrâhîmine hadsiz şükrettim. Ve o elîm elem ve şefkatten tesellî buldum.”¹⁹⁴

Buradaki tahsis, “mâsum ve mazlum” olanlar içindir. Bütün Hristiyanları kapsamaz.

“Hem Rabbin, memleketleri, ana noktasında (merkezinde), kendilerine ayetlerimizi okur bir resul göndermedikçe helâk etmez. Ve biz, ahalisi zalimler olan memleketlerden başkasını helâk edici değiliz.”¹⁹⁵

Ayette geçen “şehirlerin merkezinde” ifadesi çok önemli. Bunu Mekke olarak yorumlayanlar vardır. Buna göre toplu helakler Peygamber Efendimizin ümmetinde meydana gelmeyecek demektir.

Bir başka yorum da, Peygamberin davetini duyan, onun yakınında bulunanları ifade etmektedir. Buna göre merkezî bir noktada değil de ücra bir köşede yaşayan ve ilâhî emirleri herkesin işiteceği bir şekilde duymamış olanların sorumluluklarının farklı olacağı beyan edilmiştir. Gazali ve Said Nursi'nin yorumları da bu mealdedir.

Fetret devrinde yaşamış olan Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam ecdadı, annesi, babası ve dedesi gibi kimselerin inandıkları bir dinleri var mıydı?

“Hazret-i İbrahim aleyhisselâmın, bilâhare gaflet ve mânevî zulümat perdeleri altında kalan ve hususî bazı insanlarda cereyan eden bakiye-i dini ile mütedeyyin olduğuna rivâyat vardır. Elbette Hazret-i İbrahim aleyhisselâmdan gelen ve Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmı netice veren bir silsile-i nuraniyeyi teşkil eden efrat, elbette din-i hak nurundan lâkayt kalmamışlar ve zulümat-ı küfre mağlûp olmamışlar.”¹⁹⁶

“Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın peder ve valideleri ehl-i necattır ve ehl-i Cennettir ve ehl-i imandır. Cenâb-ı Hak, Habib-i Ekreminin mübarek kalbini ve o kalbin taşıdığı ferzendâne (evlada yakışır şekilde) şefkatini elbette rencide etmez.

“Eğer denilse: “Madem öyledir; neden onlar Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâma imana muvaffak olamadılar? Neden bi'setine yetişemediler?”

“Elcevap: Cenâb-ı Hak, Habib-i Ekreminin peder ve validesini, kendi keremiyle, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâmın ferzendâne hissini memnun etmek için, valideynini minnet altında buldurmuyor. Valideynlik mertebesinden mânevî evlât mertebesine getirmemek için, hâlis kendi minnet-i rububiyeti altına alıp onları mes’ut etmek ve Habib-i Ekremini de memnun etmeği rahmeti iktiza etmiş ki, valideynini ve ceddini, ona zâhirî ümmet etmemiş. Fakat ümmetin meziyetini, faziletini, saadetini onlara ihsan etmiştir. Evet, âli bir müşirin yüzbaşı rütbesinde olan pederi, huzuruna girmesi, birbirine zıt iki hissini taht-ı tesirinde bulunur. Padişah, o müşir olan yaver-i ekremine merhameten, pederini onun maiyetine vermiyor.”197

VAHİYLER

Allah, şu cismanî âlemde bin bir sanat eseri ile kendini tanıtmak istiyor. Tatlı ve süslü nimetleri ile kendisini sevdirmek istiyor. Harika bir şekilde var edilen, maharetle tezyin edilen hesapsız eserleri ile kemâlâtını bildiriyor. Bunlar bir çeşit konuşmadır. Fiilen ve halen ifade edilen konuşmalardır. Perde-i gayb arkasında bunları yapan birinin varlığını ifade ediyor.

Kendisini fiilen ve halen bildiren ve bu yolla konuşan zât, kevlen ve kelamen de konuşacak ve kendisini tanıtır sevdirecektir. Kavlen ve kelamen konuşması vahiyler ve ilhamlar şeklinde tezahür etmektedir.

Vahyin mahiyeti

Kâinatın ve mahlûkatın Cenab-ı Hakkın varlığına ve birliğine şahadetinden daha büyük bir şahit, vahiy ve ilhamlardır. Kendisinin varlığını ve birliğini mahlûkatının şahadetlerine bırakmıyor, kendisini kendine layık bir kelam-ı ezeli ile tanıtıyor ve tarif ediyor. Her yerde ilim ve kudreti ile hazır olduğu gibi kelamı ile de hazır ve nâzır olduğunu gösteriyor. Kelamının manası onu tanıttığı gibi konuşması da sıfatları ile birlikte onu bildiriyor.198

Yüz bin peygamberlerin (aleyhimüsselâm) ittifakları, verdikleri haberlerin vahye mazhariyetleri, vahy-i meşhut olan mukaddes kitaplar ve suhufar vahiy hakikatının sübutunu ve bedahet derecesine geldiğini, bunun mukaddes bir hakikat olduğunu göstermektedir. Bu durumu beş maddede ifade etmek mümkündür.

Birincisi: Beşerin tahammül edebileceği şekilde konuşmak, onun anlayacağı seviyede meramını ve isteğini ifade etmek ki, buna “tenezzül-ü ilâhî ilâ ukûli’l-beşer” denmektedir. Bütün zîruh mahlûkatını konuşuran elbette o konuşmalara kendisi de konuşmaları ile müdahale edecektir. Bu rububiyetin gereğidir.

İkincisi: Kâinatı bu kadar hadsiz masraflarla yaratan, baştanbaşa harikalarla süsleyen, binler dillerle kemâlâtını söylettiren zât, elbette kendini kendi sözleri ile de tanıttıracaktır.

Üçüncüsü: Mevcudatın en seçkini, en mükerremi ve aynı zamanda en muhtacı, en nâzenini ve en müştakı insanlardır. Onların içerisinde seçtiği kimselerin münâcâtlarına ve şükürlerine fiilen mukabele ettiği gibi, kelâmıyla da mukabele etmek, hâlıkîyetin şe’nidir.

Dördüncüsü: hayatın en lazımı, en zaruri ve ışıklı bir tezahürü konuşmaktır. Her şeyi kuşatan bir ilmi, sermedi bir hayatı olan Zâtta, ihatalı ve sermedi bir surette konuşma bulunur.

Beşincisi: Mahlûkat içerisinde en sevimsi insandır. Çünkü Esmâ-i Hüsna’ya en yüksek seviyede ayna odur. İstinat noktasına en çok muhtaç olan da odur. Çünkü acı ve fakrı nihaysizdir. İstikbal endişesi taşımaktadır. Gönlünde sonsuz bir muhabbet kabiliyeti vardır. Ancak ebedi ve sermedi birisine yönelirse tatmin ve mutmain olmaktadır. Onun gönlüne bu istikbal endişesini, sonsuz bir muhabbet kabiliyetini veren zât, elbette kendi varlığını konuşma yoluyla onlara tanıttacaktır.

İşte vahiyler, “tenezzül-ü ilâhî” ve “taarrüf-ü Rabbânî” ve “mukabele-i Rahmânî” ve “mükâleme-i Sübhânî” ve “iş’âr-ı Samedânî” hakikatlerini tazammun etmektedirler. İcmâ ile Vâcibü’l-Vücudun vücûduna ve vahdetine delâlet ederler. Bu, gündüz güneş ışıklarının güneşe şahadetinden daha kuvvetli bir delildir.199

İlhamlar

Sadık ilhamlar da bir çeşit hususi konuşmadır. Bir kulu ile vasitasız bir şekilde özel olarak konuşmasıdır. Vahiy ile ilham arasında iki fark vardır.

Birincisi: vahiyler ilhamdan çok yüksektir. Ekserisi melaïke vasıtası ile olur. Sultan-ı Ezeli, saltanatının haşmetini ve hâkimiyetini göstermek için emrini bir elçisi ile göndermesidir. Emrin önemini belirtmek için bazen bir içtima yapar ve emri öyle tebliğ eder.

İlhamlar ise vasitasız ve gölgelidir. Sultanlık unvanıyla değil, bir kulu ile cüz'î bir mesele için hususi olarak konuşmasıdır. Her bir varlığın Rabbi ve yaratıcısı olmak haysiyeti ile perdeler arkasında, onların kabiliyetine göre hususi bir konuşmasıdır.

İkinci fark: Vahiy gölgesizdir, sâfidir, havassa hastır. İlham ise gölgelidir, renkler karışır, umumîdir. Melâike ilhamlarından tut, insan ilhamlarına hatta hayvanat ilhamlarına kadar pek çok çeşitleri vardır. Denizlerin damlaları kadar kelimat-ı Rabbâniyenin çoğalmasına sebep bir zemin meydana getirirler.²⁰⁰

İlhamların dört önemli hikmeti vardır.

Birincisi: Cenab-ı Hakkın kendisini kullarına fiilen sevdirdiği gibi huzuren ve kavlen de sevdirmesidir. Vedûdiyetinin muktezasıdır.

İkincisi: kullarının dualarına fiilen cevap verdiği gibi, kavlen dahi perdeler arkasında icabet etmesi, rahîmiyetin şe'nidir.

Üçüncüsü: Ağır musibetlere ve şiddetli hallere düşen mahlûkatının istimdatlarına ve feryatlarına fiilen imdat ettiği gibi, bir nevi konuşması hükmünde olan ilhâmlarla imdada yetişmesi, rububiyetin lâzımıdır.

Dördüncüsü: Çok âciz, çok zayıf, çok fakir ve çok muhtaç olan zîşuur masnularına, vücudunu ve huzurunu ve himayetini fiilen ihsas ettirmektir. Kalp telefonuyla, kavlen dahi kendi huzurunu ve vücudunu ihsas etmesi, şefkat-i ulûhiyetin ve rahmet-i rubûbiyetin muktezasıdır.²⁰¹

Vahyin kısımları

Vahiy iki kısımdır:

Biri vahy-i sarihtir. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm onda sırf bir tercümandır ve tebliğ edicidir. Hiç müdahalesi yoktur. Kur'ân ve bazı kudsî hadisler böyledir.

İkinci kısım, vahy-i zımnîdir. Şu kısmın hülâsası, vahye ve ilhama istinat eder. Tafsilâtı ise Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâma aittir. Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm, icmali kendisine vahyedilen hakikati tafsil ve tasvir eder. Bu tasvir ve tafsili, bazen yine vahye veya ilhama istinat ederek beyan eder; bazen de kendi feraseti ile beyan eder. Kendi içtihadıyla yaptığı tafsilât ve tasvirâtı ise, ya vazife-i risalet noktasında ulvî kuvve-i kudsiye ile beyan eder veyahut örf ve âdet ve efkâr-ı âmme seviyesine göre, beşeriyeti noktasında beyan eder.²⁰² Bu tür beyanlarında bazen müteşabihat görünür. Bunlara bazen tabir, bazen de te'vil gerekmektedir. Bu duruma bir misal vermek gerekirse;

"Bir vakit huzur-u Nebevîde derince bir gürültü işitildi. Ferman etti ki: "Şu gürültü, yetmiş senedir yuvarlanıp şimdi Cehennem dibine düşmüş bir taşın gürültüsüdür." Bir saat sonra cevap geldi ki, "Yetmiş yaşına giren meşhur bir münafık ölüp Cehenneme gitti."²⁰³ Zât-ı Ahmediye aleyhissalâtü vesselâmın belîğ bir temsille beyan ettiği hâdisenin tevilini gösterdi."²⁰⁴

Keramet-i evliya

Evliyanın kerameti haktır. Evliya, Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam nur-u nübüvvetinden beslenmektedirler. Bu durum, nübüvvetin onlara bir yansımasıdır. Binaenaleyh, kerametler, Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam nübüvvetinin hakkaniyetine bir delil teşkil eder. Tâbî olanın kerameti, uyduğu kimsenin kerameti

sayılır. Hz. Ömer'in (r.a.) Medine'de minber üstünde iken Suriye'deki komutanına emir verip onu yönlendirmesi, bir mektubu ile Nil nehrinin taşması gibi meşhur olarak rivayet edilen kerametler mevcuttur.²⁰⁵

"Keramet, mu'cize gibi Cenâb-ı Hakkın fillidir, hediyesidir, ihsanıdır ve ikramıdır; beşerin fiili değildir. O keramete mazhar olan zât ise, bazen biliyor, bazen bilmiyor, vukuundan sonra bilir. Keramete mazhariyetini kablelvuku bilen ve ikram-ı İlâhîye ihtiyariyle tevfik-i hareket eden kısım, eğer enaniyetten bütün bütün tecerrüt etmişse ve Hazret-i Gavs gibi kutsiyet kesp etmişse, Cenâb-ı Hakkın izniyle, o kerametın her tarafını bilerek kendisi sahip çıkar, bilir ve bildirir. Fakat bununla beraber, madem o keramet ikramdır; bütün tafsilatıyla keramet sahibine de meşhut olmak lâzım değildir."²⁰⁶

Bu devir benlik ve enaniyetin ileri gittiği bir asır olduğundan dolayı, Said Nursi, kerametın arzu edilip istenmesini doğru bulmuyor. "Risale-i Nur'un şakirtleri, şahsı için keramet ve keşfiyatlar istememek, peşinde koşmamak lâzım ve elzemdir." "Sebebi, sırr-ı ihlâstır. Çünkü dünyada muvakkat zevkler, kerametler tam nefsinı mağlûp etmeyen insanlara bir maksat olup, uhrevî ameline bir sebep teşkil eder, ihlâsı kırılır. Çünkü amel-i uhrevî ile dünyevî maksatlar, zevkler aranılmaz; aranılrsa, sırr-ı ihlâsı bozar."²⁰⁷ Sırf Allah rızası için hizmet yapmak, dünyevi bir maksat gütmemek, dünyevilerden hiçbir menfaat gözetmemek, bunun adı ihlâstır. İhlâsı kazanmanın ve muhafaza etmenin vazgeçilmez şartı, Allah rızası için iş yapmak, amel etmektir. "Amelinizde rıza-yı İlâhî olmalı. Eğer O razı olsa, bütün dünya küsse ehemmiyeti yok. Eğer O kabul etse, bütün halk reddetse tesiri yok. O razı olduktan ve kabul ettikten sonra, isterse ve hikmeti iktiza ederse, sizler istemek talebinde olmadığınız halde, halklara da kabul ettirir, onları da razı eder. Onun için, bu hizmette, doğrudan doğruya, yalnız Cenâb-ı Hakkın rızasını esas maksat yapmak gerektir."²⁰⁸

Kur'an, evliya kerametlerine işaret etmektedir. Hz. Meryem'e sofranın indirilmesi,²⁰⁹ Hz. Süleyman'ın (a.s.) veziri Âsaf'ın Belkıs'ın tahtını Yemenden Şama getirmesi²¹⁰ gibi hadiseler birer keramet olarak kabul edilmektedir.

Bediüzzaman, sahabelerde kerametın çok fazla görülmemesini de şöyle izah etmektedir. "Sahabelerin velâyeti, velâyet-i kübrâ denilen, veraset-i nübüvvetten gelen, berzah tarikine uğramayarak, doğrudan doğruya zâhirden hakikate geçip akrebiyet-i İlâhiyenin inkişafına bakan bir velâyettir ki, o velâyet yolu, gayet kısa olduğu halde gayet yüksektir. Harikaları az, fakat meziyâtı çoktur. Keşif ve keramet orada az görünür."²¹¹

"Hem evliyanın kerametleri ise, ekserisi ihtiyarî değil. Ummadığı yerden, ikram-ı İlâhî olarak bir harika ondan zuhur eder. Bu keşif ve kerametlerin ekserisi de, seyr ü sülûk zamanında tarikat berzahından geçtikleri vakit, âdi beşeriyetten bir derece tecerrüd ettiklerinden, hilâf-ı âdet hâlâta mazhar olurlar."²¹²

Keramet ile istidrac arasında manevi farklar vardır. Keramet, Allah'ın fillidir. Keramet sahibi de bunu böyle bilir. Allah'ın kendisini koruduğunu ve gözetlediğini bilir ve anlar. Allah'a olan tevekkülü artar. Yakîni fazlalaşır. Keramete bazen şuuru olur, bazen de olmaz. Olmaması daha eslem olandır. İstidrac ise gaflet içinde olan birinin, garip fiiller izhar etmesidir. Bundan dolayı gururu artar, o harika görünen işi kendisinin yaptığını zanneder.²¹³

Keramet, hiss-i kablelvukunun inkişafıdır. Hiss-i kablelvukunun bir adım ilerisi keramete çıkar. "Evet, hiss-i kablelvuku, herkeste cüz'î-küllî vardır; hattâ hayvanatta dahi vardır; hattâ rüya-yı sâdıkânın ehemmiyetli bir kısmı, bu hiss-i kablelvukuun nev'indedir; hattâ bazılarda hassasiyet cihetiyle keramet derecesine çıkar."²¹⁴

"Ehl-i velâyet, hizmet ve meşakkat ve musibet ve külfeti hoş görüyorlar, nazlanmıyorlar, şekvâ etmiyorlar. "Her hal üzere Allah'a hamd olsun."²¹⁵ diyorlar. Keşif ve keramet, ezvak ve envâr verildiği vakit, bir iltifât-ı İlâhî nev'inden kabul edip setrine çalışıyorlar. Fahre değil, belki şükre, ubûdiyete daha ziyade giriyorlar. Çokları o ahvâlin istitar ve inkitâını istemişler, tâ ki amellerindeki ihlâs zedelenmesin. Evet, makbul bir insan hakkında en mühim bir ihsan-ı İlâhî, ihsanını ona ihsas etmemektir-tâ niyazdan naza ve şükürden fahre girmesin.

"İşte bu hakikate binaendir ki, velâyeti ve tarikati isteyenler, eğer velâyetin bazı tereşşuhâtı olan ezvak ve kerâmâtı isterlerse ve onlara müteveccih ise ve onlardan hoşlansa, bâki, uhrevî meyveleri fâni dünyada, fâni bir surette yemek kabilinden olmakla beraber, velâyetin mayası olan ihlâsı kaybedip velâyetin kaçmasına meydan açar."²¹⁶

Mucizeden farkı

Mucize, peygamberin peygamber olduğunu ispat eder. Her peygamber mutlaka mucize gösterir. Veli için keramet gösterme mecburiyeti yoktur.

Peygamberler, mucizelerini açıklarlar. Açıklanması esastır. Onu mucize olarak takdim eder, gizleyemez. Onu kabul edip inanma mecburiyeti vardır. Keramette ise böyle bir mecburiyet yoktur. Gizlenmesi asıldır, açıklanması değil. Başka birinin onu keramet olarak kabul etme mecburiyeti de yoktur.

Keramet, mucizenin bir alt tabakasıdır. Kişinin peygambere olan bağlılığının neticesidir. Ancak böyle bir ikrama mazhar olan kişi, bunun kendisinin kerameti olduğunu iddia etmez, Allah'ın bir ikramı olduğunu düşünür. Başkasının kabul etme mecburiyeti de yoktur.²¹⁷

İstidrac

İstidrac, "bir kimseyi, kurduğu tuzağa adım adım, derece derece yaklaştırmak, onu kurduğu tuzağa düşürmek" anlamındadır. A'râf sûresinde geçen kelime (7/182) "Allah'ın, âyetlerini yalanlayanları derece derece, sezdirmeden azaba doğru çekmesi, her yeni hata ve günahta yeni nimet ve imkânlar vererek azdırması, yavaş yavaş helâke götürmesi" gibi mânâları ifade eder.²¹⁸

istidrâcî "söz sahibinin ince, yumuşak ve gönül alıcı ifadelerle muhatabına görüşünü kabul ettirmesi" diye de tarif etmişlerdir. Bu manası ile edebî bir terim olarak da kullanılmıştır.²¹⁹

İstidrac, kâfir ve fasık kimselerde ortaya çıkan fevkalade hallerdir. Hâlbuki onların hayatlarında imanın ve takvanın yeri yoktur. Yaşayışları Peygamber Efendimizin aleyhissalâtü vesselam sünnetine uygun değildir. Buna rağmen fevkalade haller göstermektedirler. Keramatten ayrıldığı nokta da burasıdır. Bu gibi hallere istidrac denmektedir.

"Yoksa sana bir tuzak mı kurmak istiyorlar? Fakat o kâfirler tuzağa düşecek olanların tâ kendileridir." ²²⁰ Ayetini tefsir eden Bediuzzaman "Veyahut fitratları bozulmuş, vicdanları çürümüş şarlatan münaflıklar, dessay zındıklar gibi, ellerine geçmeyen hidayetden halkları aldatıp çevirmek, hile edip döndürmek mi istiyorlar ki, sana karşı kâh kâhin, kâh mecnun, kâh sâhir deyip, kendileri dahi inanmadıkları halde başkalarını inandırmak mı istiyorlar? Böyle hilebaz şarlatanları insan sayıp desiselerinden, inkârlarından müteessir olarak fütur getirme. Belki daha ziyade gayret et. Çünkü onlar kendi nefislerine hile ederler, kendilerine zarar ederler. Ve onların fenalıkta muvaffakiyetleri muvakkattir ve istidraçtır, bir mekr-i ilâhîdir." ²²¹ İstidracın kimlerden sadır olabileceğini ifade etmiştir.

İstidrac, kerametın zıddıdır. Ruhun bir takım temrinlerle terbiye edilmesi sonucu ortaya çıkan fevkalade haller bir istidraçtır. Ruhtaki bazı kabiliyetler, riyazetlerle, temrinlerle ortaya çıkarılabilir. Hint fakirleri bir takım riyazetlerle bazı hallere mazhar olmaktadır. Bunlar birer istidraçtır. İnancı olmadığı halde böyle yüksek hallere mazhar olmaya istidrac denir. Mesela, firavun ömründe hiç hastalık çekmemiş, müthiş bir bolluk içinde yaşamıştır. Bundan dolayı kendisini ilah olarak kabul etmiş ve bunları kendisinin meydana getirdiğini düşünüp sapıtmıştır.

Peygamber Efendimiz aleyhissalâtü vesselam deccalın da böyle istidracî hallerinin olacağını haber vermiştir.

Dipnotlar:

1. Nursi, Mektubat, s. 507
2. Nursi, Tarihçe-i Hayat, s. 261
3. Nursi, Sözlere, s. 163)
4. Nursi, Mesnevi-i Nuriye, s. 54
5. Nursi, Mesnevi-i Nuriye, s. 182
6. Nursi, İlk Dönem Eserleri, s. 105
7. Nursi, Sözlere, s. 319
8. Nursi, Sözlere, s. 163

9. Nursi, Sözlür, s. 164
10. Nursi, Mektubat, s. 403
11. Nursi, İşarâtü'l-İ'câz, s 38-39
12. Nursi, Mektubat, s. 143
13. Nursi, Mektubat, s. 143
14. Nursi, Sözlür, s. 467
15. Keşfu'l-Hafa: II/64
16. Nursi, Mesnevi-i Nuriye, s. 116
17. Nursi, Lem'alar, s. 633
18. İbrahim, 14/4
19. Rum, 32/20
20. Nursi, Mektubat, s. 712
21. Nursi, Mektubat, s. 712
22. Nursi, Muhakemat, s. 152
23. Nursi, Muhakemat, s. 152-153; Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 194
24. Nursi, Mesnevi-i Nuriye, s. 54
25. Nursi, Muhakemat, s. 155
26. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 229
27. Fatihâ, 1/6
28. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 45
29. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 45-47
30. Bakara Sûresi, 2:269
31. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 47
32. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 41
33. Nursi, Mektubat, s. 136
34. Nursi, Muhakemat, s. 157
35. şuara, 26/196
36. Ala, 87/18-19
37. Âl-i İmran, 3/187
38. İbn-ı Kesir tefsiri, c. 1, s. 377
39. Kadı İyaz, eş'şifa, 1, 145
40. Kadı İyaz, eş'şifa, 1, 145
41. Nursi, Mektubat, s. 281
42. Nursi, Mektubat, s. 289
43. Nursi, Mektubat, s. 287-288
44. Nursi, Sözlür, s. 209
45. Nursi, Mesnevi-i Nuriye, s. 104
46. Nursi, Mektubat, s. 143-144
47. Nursi, Mesnevi-i Nuriye, s. 154
48. Ahzap, 33/40
49. Hz. Peygamber'e nisbet edilen söz ve haber anlamında hadis terimi. Sahâbînin, "Hz. Peygamber zamanında şöyle derdik, şöyle denirdi, şöyle yapardık, şunda bir sakınca görmezdik" şeklindeki sözleri de âlimlerin çoğunluğu tarafından hükmen merfû sayılırken böyle bir hadiste dile getirilen sözden ve işten Resûl-i Ekrem'in bilgisi bulunduğunu gösteren bir açıklama varsa onun merfû olacağında ittifak edilmiştir. (TDV İslam Ansiklopedisi, ilgili madde)
50. el-Aclûnî, Keşfû'l-Hafâ: 2:64; Tecrîd-i Sarîh Tercemesi, 1:107
51. Nursi, Kastamonu Lahikası, s. 22
52. Nursi, şualar, s. 771
53. Ebû Dâvûd, Melâhim, 1
54. Buhârî, İlim, 10; Ebû Dâvud, İlim, 1; İbn Mâce, Mukaddime, 17
55. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 49

56. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 49
57. İbn-i Hanbel, III, 198
58. Buhârî, Tefsîr, 26
59. Nursi, İlk Dönem Eserleri, s. 552
60. Nursi, Muhakemat, s. 160
61. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 225
62. Âli İmrân 3/161
63. A'raf, 7/68
64. eş-Şuarâ, 107
65. Fetih Sûresi, 48:2
66. Nursi, Lem'alar, s. 67
67. Nursi, Mektubat, s. 86
68. Mâide sûresi, 5/67
69. Nursi, Mektûbât, s. 279
70. Nursi, Mektubat, s. 133
71. Nursi, Mektubat, s. 134
72. Nursi, Mektubat, s. 134
73. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 353
74. Kadî İyâz, eş-Şifâ, 1:305
75. Nursi, Mektubat, s.254-255
76. Nursi, Mektubat, s. 254-255
77. Müslim, Fezail,2; Tirmizî, Menakıb,3
78. Nursi, Mektubat, s. 257
79. Nursi, Sözlere, s. 196-197
80. Nursi, Sözlere, s. 495
81. Enbiyâ Sûresi, 21:46
82. Nursi, Sözlere, s. 497
83. Nursi, Sözlere, s. 498
84. Nursi, Sözlere, s. 498
85. Nursi, Mektubat, s. 261
86. Kamer Sûresi, 54:1
87. Nursi, Mektubat, s. 258
88. Mâide Sûresi, 5:67)
89. Nursi, Mektubat, s. 230
90. Müsned, 1:86; Müstedrek, 2:143; Nursi, Mektubat, s. 258
91. Nursi, Mektubat, s. 233
92. Nursi, Mektubat, s. 259
93. Nursi, Mektubat, s. 233;Kadî İyâz, eş-Şifâ, 1:295
94. Nursi, Sözlere, s. 319
95. Nursi, Sözlere, s. 322
96. Buhârî, Fiten: 20; Sulh: 9; Tirmizî, Menâkıb: 25; Nesâî, Cum'a: 27; Müsned, 5:38, 44, 49, 51
97. Nursi, Mektubat, s. 145
98. el-Hâkim, el-Müstedrek, 3:113; Müsned, 1:102, 103, 148, 156
99. Nursi, Mektubat, s. 145
100. el-Heysemî, Mecmeu'z-Zevâid, 9:188; Müsned, 6:294
101. Nursi, Mektubat, s. 146
102. Tirmizî, Menâkıb: 16, 37; İbni Mâce, Mukaddime: 11; Müsned, 5:382, 385, 399, 402
103. Nursi, Mektubat, s. 152
104. Tirmizi, fiten, 48; Müsned, 5:220, 221; Kadî İyâz, eş-Şifâ, 1:285
105. Kadî İyâz, eş-Şifâ, 1:285;Müsned, 4:273; Nursi, Mektubat, s. 152

106. Buharî, Nikâh: 64; Müslim, Nikâh: 94, 95; Tirmizî, 33:21; Nesâî, Nikâh: 84; Nursi, Mektubat, s. 167
107. Buharî, Şerike: 1; Cihad: 123; Müslim, İman: 44, 45; Müsned, 3:11, 418; Nursi, Mektubat, s. 168
108. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:249; İbni Hacer, el-Metâlibü'l-Âliye, 4:73, no. 4001; Nursi, Mektubat, s. 171
109. Buharî, Vudû': 32, 46, Menâkıb: 25; Müslim, Fedâil: 45, 6; Nesâî, Tahâret: 60; Ebu Davud, Mukaddime: 5; Tirmizî, Menâkıb: 6; Muvatta, Tahâret: 32; Nursi, Mektubat, s. 178
110. Muvattâ, Sefer, 2; Müsned, 2:308, 323, 5:228, 237; İbni Hibban, Sahih, 8:167; Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve: 2:64, 5:236; Nursi, Mektubat, s. 180
111. Enfal sûresi, 8:11
112. Nursi, Mektubat, s. 183
113. İbni Mâce, Fiten: 23, no. 4028; Dârimî, Mukaddime: 3; Müsned, 1:223, 3:113, 4:177; Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:256
114. Nursi, Mektubat, s. 184
115. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:252; Nursi, Mektubat, s. 185
116. Buharî, Menâkıb, 25, Cum'a, 26; İbni Mâce, İkâme, 199; Nesâî, Cum'a 17; Tirmizî, Cum'a, 10, Menâkıb, 6; Dârimî, Mukaddime, 6, Salât, 202; Müsned, 1:249; Nursi, Mektubat, s. 189
117. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:259; Nursi, Mektubat, s. 194
118. Tirmizî, Menâkıb: 19; Nursi, Mektubat, s. 196
119. Müsned, 3:65; Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:280; Nursi, Mektubat, s. 201
120. Nursi, Mektubat, s. 202
121. Buharî, Cihad: 102, 144; Nursi, Mektubat, s. 203
122. Tirmizî, Deavât: 118; İbni Mâce, İkâme: 189; Müsned: 4-138; Nursi, Mektubat, s. 204
123. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:273; Nursi, Mektubat, s. 204
124. Tirmizî, Menâkıb: 18, hadis no. 1683; Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:275; Beyhakî, Delâilü'n-Nübüvve: 2:215
125. Nursi, Mektubat, s. 210
126. Buharî, Vudû': 10, İlim: 17, Fedâilü'l-Eshâb: 24; Müslim, Fedâilü's-Sahâbe: 138; Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:276
127. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:276
128. Müsned, 1:338; Ahmed ibni Hanbel, Fedâilü's-Sahâbe, no. 1871; Nursi, Mektubat, s. 211
129. Ahmed ibni Hanbel, Fedâilü's-Sahâbe, no. 950; İbni Mâce, Mukaddime: 11, no. 117; Müsned, 1:99, 133)
130. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:276; Nursi, Mektubat, s. 213
131. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:266; Nursi, Mektubat, s. 221
132. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:265; Nursi, Mektubat, s. 221
133. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:263; Nursi, Mektubat, s. 222
134. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:271; Nursi, Mektubat, s. 225
135. Nursi, Mektubat, s. 225
136. Nursi, Mektubat, s. 226
137. Buharî, İmân: 37; Müslim, İmân: 1-7; Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:301
138. Müsned, 1:147, 353; Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:302; Nursi, Mektubat, s. 228
139. Müsned (tahkik: Ahmed Şâkir), 6:165; Nursi, Mektubat, s. 228
140. Mâide Sûresi, 5:67
141. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:292
142. Nursi, Mektubat, s. 230
143. Nursi, Mektubat, s. 231
144. El-Ahzap, 33/7
145. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:36
146. Kadı İyâz, eş-Şifâ, 1:36
147. Nursi, Mektubat, s. 235
148. Nursi, Mektubat, s. 235
149. Âl-i İmran, 3/93
150. Nursi, Mektubat, s. 236
151. Nursi, Mektubat, s. 237
152. Nursi, Mektubat, s. 239

153. Dârîmî, Mukaddime: 2; Nursi, Mektubat, s. 241
154. Enfal Sûresi, 8:17
155. Kamer Sûresi, 54:1
156. Nursi, Mektubat, s. 205
157. bk. Nursi, İşarâtü'l-İ'caz, s. 353
158. Ebu Davud, Cihâd: 75
159. Buhârî, Meğâzî: 29
160. Buhârî, Cihâd: 80, 85, 163
161. Nursi, Lem'alar, s. 150
162. Nursi, Mektubat, s. 133)
163. Tirmizî, Kıyâme: 42; İbni Mâce, İkame: 174; Nursi, Mektubat, s. 133
164. Nursi, Mektubat, s. 135
165. Lisânü'l-'Arab, "hşş" md.; Kâmus Tercümesi, II, 1166
166. İsrâ 17/79
167. Buhârî, "İlim", 37 (Bu savaşlara ficar savaşları denir. Zilkade, Zilhicce, Muharrem, Receb aylarında savaş yapmak haram olduğundan bu aylarda yapılan savaşlara bu isim verilmiştir. Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Eyyâmü'l-ficârî'l-evvel'in dördüncüsüne amcalarıyla birlikte katıldığı ve o sıralarda on dört, on beş, on yedi yaşlarında olduğu nakledilmektedir. Onun bu muharebede fiilen savaşıp savaşmadığı hususu net değil. Amcaları ile birlikte iştirak ettiği ancak savaşmayıp amcalarına ait eşyaları koruduğu, atılan okları kalkanla karşılayıp toplayarak onlara vermekle yetindiği belirtilir (DİV İslam Ansiklopedisi, Ficar md)
168. el-Bakara 2/253; el-İsrâ 17/55
169. el-Enbiyâ 21/107
170. el-Enfâl 8/33
171. Dârîmî, Muğaddime, 8; Tirmizî, Menâkıb, 1).
172. Buhârî, Cum'a, 1, 12; Müslim, Cum'a, 19, 21
173. Müslim, İmân, 335
174. Nursi, Mektubat, s. 281; Kadı İyaz, eş-Şifa, c. 1, s. 133
175. Nursi, Sözlere, s. 209)
176. Nursi, İlk Dönem Eserleri, s. 361
177. Nursi, Mektubat, s. 53
178. Nursi, Mektubat, s. 53
179. Ahzap, 33/37
180. Ahzâb Sûresi, 33:40
181. Ahzâb Sûresi, 33:37
182. Nursi, Mektubat, s. 54
183. Ahzâb Sûresi, 33:37
184. Nursi, Mektubat, s. 55
185. Nursi, Mektubat, s. 55
186. Ahzâb Sûresi, 33/40
187. Nursi, Sözlere, s. 555
188. Vâkıa Sûresi, 56/17; İnsan Sûresi, 76/19
189. Nursi, Sözlere, s. 885
190. Nursi, Emirdağ Lahikası II, s. 437
191. İsrâ, 17/15
192. Nursi, Mektubat, s. 549
193. İmam-ı Gazali, "Faysalü't-Tefrika beyne'l-İslâm ve'z-Zendeka", Tercüme: İslam'da Müsamaha, Süleyman Uludağ, s. 60-61
194. Nursi, Kastamonu Lahikası, 76. Mektup, s. 141
195. Kasas, 28/59
196. Nursi, Mektubat, s. 548

197. Nursi, Mektubat, s. 550
198. Nursi, Şualar, s. 169
199. Nursi, Şualar, s. 170
200. Nursi, Şualar, s. 171; Nursi, Sözlür, s. 196
201. Nursi, Şualar, s. 172
202. Nursi, Mektubat, s. 138
203. Müslim, Cennet: 31; Müsned, 3:341, 346
204. Nursi, Mektubat, s. 138
205. Yunus Vehbi Yavuz, , Fıkh-ı Ekber Aliyyü'l-Kari şerhi, s. 143;Haşiyetü'l-Kesteli alâ Şerhi'l-Akaid, s. 175
206. Nursi, Sikke-i Tasdik-i Gaybi, s. 217
207. Nursi, Emirdağ Lahikası, s. 122
208. Nursi, Lem'alar, s. 269
209. Âl-i İmran, 3/37
210. Neml, 27/40
211. Nursi, Mektubat, s. 82
212. Nursi, Mektubat, s. 82
213. Nursi, Mesnevi-i Nuriye, s. 295
214. Nursi, Emirdağ Lahikası, s. 83
215. Tirmizî, 5:578, hadîs no: 3599
216. Nursi, Mektubat, s. 639
217. Kuşeyri, er-Risâletü'l-Kuşeyriye, Mısır (t.y.), II, 660
218. TDV İslam Ansiklopedisi, İstidrac maddesi
219. TDV İslam Ansiklopedisi, İstidrac maddesi
220. Tûr Sûresi, 52:42
221. Nursi, Sözlür, s. 521